

20.4.–7.12.2015

MAAHANMUUTTOVIRASTO

MIGRATIONSVERKET

FINNISH IMMIGRATION SERVICE

AFGANISTAN - TURVALLISUUSKATSAUS 2013-2015

SISÄLLYS

1. Yleistä	3
1.1. Presidentinvaalit 2014	3
1.2. Talouden kehitys	4
2. Siirtymävaihe	4
3. Turvallsuustilanne yleisesti	6
4. Alueelliset erot	7
4.1. Iskujen määrät ja niiden alueelliset erot	8
4.2. Kabulin maakunta ja Kabul City	11
4.3. Kabulia ympäröivät keskiset maakunnat – Logar, Parwan, Kapisa, Panjshir, Wardak ...	12
4.4. Etelä – Helmand, Kandahar, Nimroz, Uruzgan, Zabul	13
4.5. Kaakko – Ghazni, Paktya, Paktika, Khost	14
4.6. Itä – Laghman, Nangarhar, Kunar, Nuristan	14
4.7. Koillinen – Kunduz, Baghlan, Takhar, Badakshan	15
4.8. Pohjoinen – Faryab, Jawzjan, Balkh, Samangan, Sar-e Pul	16
4.9. Länsi – Herat, Ghor, Badghis, Farah	17
4.10. Keskiset ylämaat – Bayman, Daikundi	18
5. Siviilit	18
5.1. Siviiliuhrit	18
5.2. Pakolaisuus	19
6. Turvallsuustilanteen kehittyminen	20
6.1. Valtion kyky tarjota suojelua	21
6.2. Naisten ja lasten asema	21
6.3. Konfliktin sivuvaikutukset	22
7. Lähteet	23
 Liite 1: Jaghorin kevät	 30
 Liite 2: Tiivistelmä	 32

Liite 3: Afganistanin Däesh ja Khorasanin emiraatti (20.11.2015)

Liite 2 on päivitettävä 24.3.2016 mennessä UNAMAn ja EASOn julkaisemilla alueellisilla tilastoilla poliittisesta väkivallan intensiteetistä muihin lähteisiin vertaillen.¹

¹ EASO on suhteuttanut Belgian tiedonhankintamatkallaan syksyllä 2014 keräämiä tilastoja kapinallisten iskuista tammi-lokakuussa 2014 läänien (maakuntien) väkilukuihin (vrt. tämän katsauksen s. 9 alempi kartta) ja julkaissut vastaavia tietoja myös (piiri)kuntakohtaisesti. Näitä analysoimalla voidaan yrittää hahmottaa poliittisen väkivallan määrällisiä ja laadullisia eroja alueellisesti. Näin on tehnyt myös Ruotsin Migrationsverket (s. 9-12). EASOn syksyksi 2014 lupaama turvallisuuskatsauksen päivitys onkin lykkääntynyt helmikuulle 2016, jolloin ilmestyy myös UNAMAn vuosikatsaus.

Vuodelta 2012 oleva Afganistanin maakatsaus päättyi tunnelmiin, missä vastuu maan turvallisuudesta oli sen operatiivisesta näkökulmasta siirretty lähes kokonaan Afganistanin omille asevoimille (engl. ANSF, ml. varsinainen armeija ANA, poliisi ANP ja maaseudun paikallispoliisi ALP). Kansainväliset ISAF-joukot jatkoivat vetäytymistään Afganistanista saman vuoden aikana, ja niiden mandaatin oli tarkoitus päättyä vuoden 2014 loppuun mennessä. Sen jälkeen kansainvälisten joukkojen oli määrä toimia maassa "tukioperaation" nimissä antaen lähinnä koulutusta Afganistanin omille joukoille, ja poistua kokonaan vuoden 2016 loppuun mennessä.

Maakatsaus päättyi myös tilanteessa, missä kapinallisten ja ANSF:n/ISAF:n väliset taistelut olivat rauhoittuneet edellisvuosista, mihin yhtenä syynä pidettiin nimenomaan NATO-vetoisten joukkojen vetäytymistä. Asemat olivat niin sanotusti vakiintuneet, ja Afganistanin omien joukkojen ottaessa haltuun ISAFin aikaisemmin miehittämiä ja valvomia kohteita ja alueita kapinalliset ja erityisesti Taliban "tyytyivät" pitämään hallussaan maan syrjäisempiä osia ja maaseutua. Optimistisimmat uskalsivat jopa epäillä, että kyseessä olisi lopullinen rauhoittumisen tila, missä Taliban pitäytyisi sen hallittavissaan olevilla alueilla. Vuosi 2012 oli edellistä rauhallisempi ja vaati vähemmän siviiliuhreja.

Edellinen turvallisuuskatsaus vertaili poliittisen väkivallan intensiteetin ajallista ja alueellista vaihtelua Afganistanin eri osissa vuoden 2013 alussa.² Turvallisuuden mittaaminen on viime vuosina jatkuvasti vaikeutunut käyttökelpoisten lähteiden vähenemisen myötä (mm. ANSOn kaksiviikkoiset uutiskatsaukset ovat täysin kadonneet muiden kuin paikan päällä toimivien kansalaisjärjestöjen ulottuvilta). Lisäksi on muistettava, että turvallisuus voidaan käsittää hyvin eri tavoin: laajimmillaan kaikki yleisimmät kuolinsyyt muodostavat suurimpia riskejä ihmisten hengelle ja terveydelle; suppea käsitys rajoittuu kansainvälisen uutiskynnyksen ylittäneisiin, yleensä yllättäviin poliittisen väkivallan ilmauksiin (esim. salamurhat, terrori-iskut ja taistelut). Laajasti käsitetyn turvallisuuskatsauksen pitäisi ottaa huomioon kaikki "ennenaikaisen" kuoleman riskitekijät (esim. lapsivuodekuolleisuus ja luonnonmullistukset) tai "luonnottomat" väkivaltaisuuksien (esim. liikenneonnettomuudet, "tavallinen" henkirikollisuus ja perheväkivalta). Koska usein riski riippuu olennaisesti yksilöllisistä tekijöistä (esim. perhesuhteista, sosiaalisesta asemasta, varallisuudesta, iästä, sukupuolesta ja luonteesta), "yleistä" turvattomuutta voidaan mitata vain eräänlaisella satunnaisotannalla (esim. haja-ammuskelussa tai pommi-iskuissa surmansa saavat satunnaiset siviilit) ja jättämällä huomiotta varsinaiset kohteet (esim. poliitikot, rikkaat henkilöt ja asepukeiset ym. virkamiehet). Esimerkiksi epäpoliittista turvattomuutta aiheutti huhtikuussa 2015 tulirokkoepidemia eri puolilla maata.³ Edellisenä vuonna 2014 yli 300 000 afgaania kärsi luonnononnettomuuksien kuten tulvien seurauksista.⁴

Lähdekritiikin yhteydessä on muistettava, että uutisarvolla on omat vaihtelevat kriteerinsä ja ettei lähihistorialla voida välttämättä ennustaa tulevaa. Käänteiden ennakointi edellyttäisi huolellisempaa analyysiä kuin mihin tässä turvallisuuskatsauksessa on ollut edellytyksiä. Kansainvälinen tutkimus on pitkälti englanninkielisten ja enimmäkseen toissijaisten lähteiden varassa, eikä Afganistanista ole saatavilla objektiivista tilastotietoa. Toisaalta myös afgaanien omaan pelon kokemukseen vaikuttavat usein paikallisten tapahtumien ohella huhut ja mielikuvat, jotka ovat osin dokumentoimattomia ja eri intressien värittämiä. Alueellisten erojen rinnalla olisi otettava huomioon suuret vuoden- ja kellonaikojen erot - jokin paikka voi olla päivällä hallinnon ja yöllä kapinallisten valvonnassa, kesällä näiden välisen valtakamppailun kohteena ja talvella rauhassa eristettynä muusta maailmasta.

² Maahanmuuttovirasto, Afganistanin turvallisuus alueellisessa vertailussa 19.2.2013.

³ WHO, Afghanistan Monthly Programme Update: April 2015,

<http://reliefweb.int/report/afghanistan/who-afghanistan-monthly-programme-update-april-2015>

⁴ ReliefWeb Report, Afghanistan: Common Operating Picture for Disaster Risk Reduction, Individuals Affected by Natural Hazards for The Period January 2012 to December 2014 in 1,270 Settlements Mapped According to the Rapid Assessment Form RAF, 18.5.2015,

<http://reliefweb.int/map/afghanistan/afghanistan-common-operating-picture-disaster-risk-reduction-individuals-affected>;

ReliefWeb report, Afghanistan: Estimated flood risk 07/06/2015 for 45,350 settlements, based on NOHRSC water data and NATO NC3A flood model, 7.6.2015,

<http://reliefweb.int/map/afghanistan/afghanistan-estimated-flood-risk-07062015-45350-settlements-based-nohrsc-water-data>

Tilastot siviiliuhreista vaihtelevat etenkin jos lasketaan yksiselitteisten kuolonuhrien sijasta vaikeammin määriteltävät loukkaantumiset; yksittäisessä pommi-iskussa voi kuolla kerralla suuri määrä ihmisiä vaikka yleinen turvattomuus yleensä tarkoittaisi suurta määrää iskuja, jotka kuitenkin ovat jälleen vaikeammin määriteltävissä.

1. Yleistä

Jo vuoden 2013 alku poikkesi edellisen vuoden kehityksestä.⁵ Vuoden alusta vastuu maan turvallisuudesta siirtyi 80-prosenttisesti Afganistanin hallituksen joukoille. Muutos näkyi ennen kaikkea ISAF-joukkojen ilmatuen merkittävänä vähentymisenä sekä niiden tukikohtien edelleen tyhjentymisenä. Kyseinen tilanne lisäsi kapinallisten suhteellista voimaa, ja lisäsi niiden uskallusta haastaa hallituksen joukkoja ja niiden toistaiseksi hallinnassaan pitämiä alueita. Tämä näkyi kasvaneena määränä maataisteluita, itsemurha- ja pommi-iskuja sekä maan merkittävien tieosuuksien haltuunottoja sekä terrorisointia.⁶

Siitä asti kun ISAF-joukkojen pois vetäminen vuonna 2012 alkoi, oli Afganistanin merkittävimpinä lähitulevaisuuden haasteina pidetty itsenäisen puolustuksen järjestämistä, kevään 2014 presidentinvaaleja sekä maan taloutta. Perinteinen korruptio, hallinnon heikkous, lakien leväperäinen noudattaminen ja rikoksista rankaisemattomuuden kulttuuri tekevät ihmisoikeuksista haasteellisia.⁷

1.1. Presidentinvaalit 2014

Vuosia 2013 ja 2014 pidettiin etukäteen ratkaisevina maan demokratiakehityksen kannalta, kun istuvan presidentin Hamid Karzain toinen hallintokausi alkoi lähentyä loppuaan, ja kysymykset uusista ehdokkaista ja vaaleista alkoivat nousta esiin. Esiintyi epäilyjä siitäkin, asettuisiko Karzai vastoin maan perustuslakia kolmatta kertaa ehdokkaaksi.⁸ Epäilyt osoittautuivat kuitenkin turhiksi.⁹

Presidentinvaalien ensimmäinen kierros käytiin huhtikuussa 2014. Toiselle kierrokselle etenivät Ashraf Ghani (pashtu) ja ensimmäisen kierroksen voittanut Abdullah Abdullah (tadžikiksi profiloitunut, mutta osin pashtu). Toisen kierroksen päätteeksi Ashraf Ghani kuitenkin yllättäen sai äänten enemmistön, mikä aiheutti kuohuntaa. Syyskuussa 2014 Ghani ja Abdullah allekirjoittivat vallanjakosopimuksen, jonka mukaan Ghanista tuli presidentti ja Abdullahista pääministeri. Sopimus on kansainvälisellä tasolla nähty Afganistanin hallinnon vahvistumisena ja yhteistyöhalukkuutena.¹⁰

⁵ UNAMA, Afghanistan: Protection of Civilians in Armed Conflict, Annual Report 2013, http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/Feb_8_2014_PoC-report_2013-Full-report-ENG.pdf

⁶ UNAMA, Afghanistan: Protection of civilians in armed conflict, Midyear report 2013, <http://www.unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=EZOxNugDtps%3d&tabid=12254&language=en-US>; UNAMA, Afghanistan: Protection of civilians in armed conflict, Annual Report 2014, <http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/2014-Annual-Report-on-Protection-of-Civilians-Final.pdf>

⁷ UNHCR, Eligibility Guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan, 6.8.2013, <http://www.refworld.org/docid/51ffdca34.html>; Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction, Quarterly Report to the United States Congress, s. 95, 30.1.2013, <http://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2013-01-30qr.pdf>; Hard Road to the 2014 Transition, 8.10.2012, <http://www.refworld.org/docid/5072d5132.html>; Council on Foreign Relations, Salvaging Governance Reform in Afghanistan, 2.4.2012, <http://reliefweb.int/node/487156>

⁸ East Asia Forum, Afghanistan after US withdrawal: Could Karzai seek a third term in office?, 21.9.2011, <http://www.eastasiaforum.org/2011/09/21/afghanistan-after-us-withdrawal-could-karzai-seek-a-third-term-in-office/>

⁹ BBC News, Profile: Afghanistan's President Hamid Karzai, 10.4.2014, <http://www.bbc.com/news/world-asia-22612226>

¹⁰ BBC News, Afghan elections: What is at stake in presidential vote, 7.7.2014, <http://www.bbc.com/news/world-south-asia-26747496>; The New York Times, Afghan Presidential Rivals Finally Agree on Power-Sharing Deal, 20.9.2014, http://www.nytimes.com/2014/09/21/world/asia/afghan-presidential-election.html?_r=0

Vaalien lopullinen tulos julistettiin noin kolme kuukautta toisen äänestyskierroksen jälkeen, minä aikana maassa ilmeni rauhattomuuksia sekä kritiikkiä hallituksen heikkoutta ja päättämättömyyttä kohtaan. Presidentinvaalien ensimmäisellä ja toisella kierroksella toteutettiin kapinallisten toimesta iskuja ja järjestettiin muita pelotteita. Uusi presidentti on ollut valtaan astumisestaan asti aktiivinen kansainvälisten joukkojen ja NATO-maiden johtajiin sekä ennen kaikkea USA:n presidenttiin Barack Obamaan, jolta pyysi maaliskuussa 2015 lisää aikaa ISAF-joukkojen pitämiseen maassa.¹¹

1.2. Talouden kehitys

Afganistan on luokiteltu maailman toiseksi köyhimmäksi maaksi, ja sen tulot ovat perustuneet pääasiallisesti kansainvälisen rahoituksen ja kehitysyhteistyön varaan. Maata on jälleenrakennettu pääosin maan ulkopuolelta tulevan rahoituksen ja kehitysyhteistyön nimissä aina Taliban-hallinnon kukistamisesta lähtien, mihin työhön myös Suomi on osallistunut. Edistystä on tapahtunut pitkällä aikavälillä: äitien lapsivuodekuolleisuus on vähentynyt, odotettavissa oleva elinikä noussut 12 vuodessa 42 vuodesta 50:een tai peräti yli 60:n ja kouluja käyvien lasten (varsinkin tyttöjen) määrä on yhdeksänkertaistunut; korruption vuoksi tilastoissa on kuitenkin suuria epäselvyyksiä ja kehitykseen käytetystä kansainvälisestä rahoituksesta huomattava osa on mennyt hukkaan tai aivan muualle.¹²

Esimerkiksi IMF:n kesäkuussa 2014 julkaiseman raportin mukaan Afganistanin valtiontalouden rahoitustilanne oli heikko. Keväällä 2014 vallitsi jopa tilanne, missä valtiolla ei ollut ollenkaan käteisrahaa, ja maksut myöhästivät. Maailmanpankin kautta saatu asevoimien budjettitukimaksatus (54,1 miljoonaa USD) tuli siis erittäin suureen tarpeeseen. Keskeisiä syitä tilanteeseen ovat alentunut taloudellinen toimeliaisuus, alhainen tulokertymä (verotus, tullitulot ja apu kansainväliseltä yhteisöltä) ja hallinnon korkeat kustannukset, jotka ovat nousseet muun muassa parlamentaarikkojen käyttäessä heille varattuja kehitysvaroja vuoden 2015 parlamenttivaaleja silmällä pitäen. IMF:n näkemykset Afganistanin taloustilanteesta kesäkuussa 2014 perustuivat sen käymiin keskusteluihin Afganistanin hallituksen kanssa. Maan taloudellinen tilanne vaatii valtiontalouden tasapainottamista sekä kassavarantojen kasvattamista. Verojen ja pankkisektorin seuranta olisi tehostettava. Erityisen huolestunut IMF oli maan parlamentin ylähuoneen arvonlisäveroon kohdistamasta viiden prosentin leikkauksesta aiemmin suunnitellun kymmenen sijaan.¹³

Vuoden 2015 talouskasvu näyttää jäävän 2 %:iin, alle väestönkasvun, mikä on aiheuttanut afgaaneille yllättävää työttömyyttä kesken jälleenrakennuksen. Syynä on kansainvälisen yhteisön asteittaisesta vetäytymisestä seurannut epävarmuus sijoittajien parissa ja talletuspako. Sen sijaan kesän vehnäsato ja maan elintarvikehuolto vaikuttaa turvatummalta kuin viime vuonna.¹⁴

2. Siirtymävaihe

Toukokuussa 2012 NATO julkisti tiedon, jonka mukaan kansainväliset joukot päättäisivät lopullisesti toimenpiteensä Afganistanissa vuoden 2014 loppuun mennessä, mitä ennen päävastuu taisteluista ja siis maan turvallisuudesta siirrettäisiin Afganistanin omille turvallisuusjoukoille.¹⁵ Vuoden 2014 jälkeenkin maahan olisi jäävä kansainvälisiä, pääasiassa Yhdysvaltain joukkoja, mutta niiden tehtävänsä tulisi olemaan lähinnä koulutus- ja ns. "kevyemmät" suojelutehtävät, kuten suurlähetystöjen turvaaminen.

¹¹ The Diplomat, Afghan President Begins US Visit, 23.3.2015,

<http://thediplomat.com/2015/03/afghan-president-begins-us-visit/>

¹² Kanya D'Almeida, Take Good News on Afghanistan's Reconstruction With a 'Grain of Salt',

<http://www.ipsnews.net/2015/06/take-good-news-on-afghanistans-reconstruction-with-a-grain-of-salt/>

¹³ IMF.org, Islamic Republic of Afghanistan, 5/2014, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2014/cr14128.pdf>

¹⁴ Famine Early Warning System, Food Security Outlook, syyskuu 2015, <http://www.fews.net/central-asia/afghanistan>

¹⁵ CNN, Operation Enduring Freedom Fast Facts, 27.10. 2014,

<http://edition.cnn.com/2013/10/28/world/operation-enduring-freedom-fast-facts/>

Kansainväliset joukot alkoivat vetäytyä maasta jo vuoden 2012 aikana, ja päävastuu taisteluihin liittyvistä operaatioista siirtyi Afganistanin armeijalle kesäkuussa 2013. Ranskan, Kanadan sekä Iso-Britannian joukot poistuivat maasta lokakuun 2014 loppuun mennessä.¹⁶

ISAF:in mandaatti päättyi vuoden 2014 lopussa, ja Yhdysvaltain joukkojen oli sovittu vetäytyvän maasta lopullisesti vuoden 2015 loppuun mennessä. Kyseessä on Afganistanin ja Yhdysvaltain kahdenvälinen sopimus, jonka myötä maahan jää 10 000 Yhdysvaltain armeijan sotilasta, kun joukkojen määrä on suurimmillaan ollut yli 100 000.¹⁷ Maaliskuussa 2015 Afganistanin presidentti Ashraf Ghanin ja Yhdysvaltain presidentti Barack Obaman välisten neuvotteluiden päätteeksi kuitenkin sovittiin, että joukot pysyvät maassa jopa vuoden 2016 loppuun asti.¹⁸

Kansainvälisten joukkojen vetäytyminen on aiheuttanut näkyviä muutoksia alueilla, joita ne aiemmin turvasivat ja missä niiden tukikohdat olivat. Joukkojen vetäytymistä on seurannut kapinallisten lisääntynyt vaikutusvalta ja jalansija koko maassa.¹⁹ Kapinalliset ovat miehittäneet entisiä ISAF-tukikohtia, ja ne jopa viljelevät merkittävänä tulonlähteenään toimivaa oopiumiksi jalostettavaa unikkoa erinomaisesti rakennettujen tukikohtien suojissa.²⁰

International Crisis Groupin (ICG) mukaan siirtymävaihe on aloittanut uuden vaiheen sodassa, mitä kuvaavat armeijan ja kapinallisryhmittymien väliset taistelut.²¹ Armeijan vastuulle jääneiden alueiden valta-asetelma on alkanut muuttua, ja kapinalliset saavuttavat yhä enemmän alueita hallintaansa toteuttaen niistä käsin iskuja hallinnollisiin keskuksiin ja hallituksen joukkoihin. Kapinalliset eivät kuitenkaan ole onnistuneet saamaan pysyvästi haltuunsa maan suurimpia kaupunkeja tai maakuntien merkittävimpiä aluekeskuksia. Yleisenä kehityssuuntana oli hallituksen ja sen joukkojen vähenevä kontrolli edellä mainittujen alueiden ulkopuolella, missä kapinallisten vaikutusvalta ja sen tekemät hyökkäykset ovat lisääntyneet. Vuoden 2014 alkupuolella armeija kuitenkin säilytti hallintansa suurimmilla kaupunkialueilla, eikä siis pelkästään niillä alueilla missä kapinalliset eivät ole vahvoilla, vaan myös siellä missä ne osallistuvat raskaisiin taisteluihin.²² Afganistanin armeijan torjuntavoittojen ohella toiveikkuutta on lisännyt se, ettei pelättyä joukkopakoa ole tapahtunut yhtä usein kuin Irakissa. Kesällä 2015 Taliban joutui tunnustamaan johtajansa ”mulla” Omarin kuolleen jo aikaa sitten, mikä aiheutti järjestön sisällä hämmennystä ja hajaannusta. Pian Taliban sai kuitenkin suuren arvovaltaisuuden valloittamalla syyskuun lopulla muutamaksi päiväksi Kunduzin kaupungin.²³

¹⁶ CNN, France pulls last troops from combat roles in Afghanistan, 20.12. 2012,

<http://edition.cnn.com/2012/12/15/world/asia/afghanistan-france-troops/>; Government of Canada, Canadian Armed Forces completes military mission in Afghanistan, News Release, 12.3.2014,

<http://news.gc.ca/web/article-en.do?mthd=index&ctrl.page=1&nid=824179>; CNN, UK formally ends combat mission in Afghanistan, 26.10.2014, <http://edition.cnn.com/2014/10/26/world/asia/afghanistan-uk-combat-end/index.html>

¹⁷ UN Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, report of the Secretary General, 18.6.2014, http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/420; RFE/RL, Ex-plainer: Key Points In U.S.-Afghan Bilateral Security Agreement, 30.9.2014,

<http://www.rferl.org/content/explainer-bsa-afghan-us-security-agreement-bsa/26613884.html>

¹⁸ YLE, Yhdysvallat muutti suunnitelmaansa vetää joukkonsa pois Afganistanista, 25.3.2015,

http://yle.fi/uutiset/yhdysvallat_muutti_suunnitelmaansa_vetaa_joukkonsa_afganistanista/7888139?ref=leiki-uu

¹⁹ Münch, P., Ruttig, T., German Institute for International and Security Affairs, Between Negotiations and Ongoing Resistance. The Situation of the Afghan Insurgency, 7.11.2014, s. 55,

http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/fachpublikationen/Muench_Ruttig_2014_Situatio_of_the_AFG_INS.pdf; UN Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, report of the Secretary General, s. 6, 9.9.2014, http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/656

²⁰ Yle uutiset, Jäähvyäiset Afganistanille, 2014,

http://yle.fi/uutiset/jaahyvaiset_afganistanille_-_asiantuntijoilta_tyly_arvio_naton_operaatista/7557575

²¹ ICG, Afghanistan's Insurgency after the Transition, s. I, 11-13, 19-21, 27-28, 36-37, 12.5.2014,

<http://www.crisisgroup.org/-/media/Files/asia/south-asia/afghanistan/256-afghanistan-s-insurgency-after-the-transition.pdf>

²² Münch, P. and Ruttig, T., German Institute for International and Security Affairs, Between Negotiations and Ongoing Resistance. The Situation of the Afghan Insurgency, s. 55, 2014,

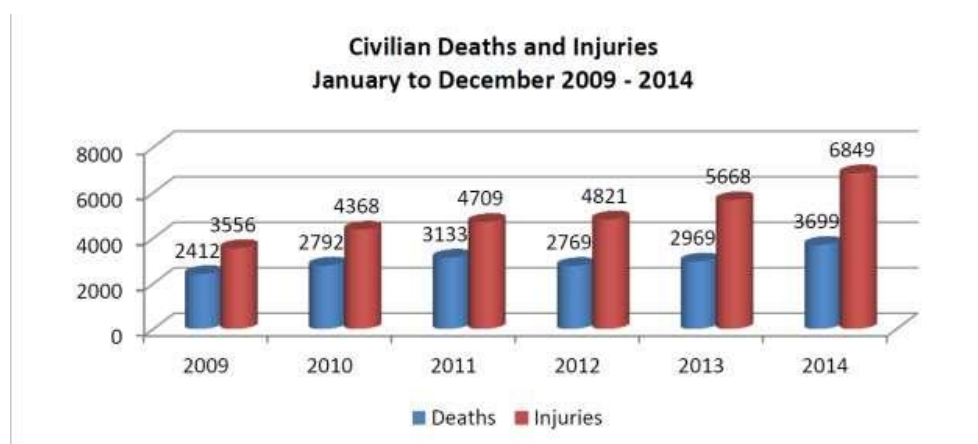
http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/fachpublikationen/Muench_Ruttig_2014_Situatio_of_the_AFG_INS.pdf; UN Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, report of the Secretary General, 9.9.2014, http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/656

²³ Frud Bezhani, Taliban's Brutal Measures Belie 'Charm Offensive' In Captured Kunduz, Radio Free Europe / Radio Liberty (RFE/RL) 30.9.2015, <http://www.rerl.org/articleprintview/27279758.html>

3. Turvallisuustilanne yleisesti

Kahtena väkivaltaisena vuonna 2013-2014 erityisesti siviileihin kohdistuva turvallisuusuhka kasvoi. Suuressa osassa maata Afganistanin viranomaiset kykenivät selvästi vastaamaan turvallisuudesta ainoastaan suurissa aluekeskuksissa. Kuitenkin vuoden 2015 alkupuolella siviiliuhrien määrä pysyi lähes samana edelliseen vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. UNAMA jopa ilmoitti kuolleiden siviilien määrän (1592) laskeneen 6%, mutta edellisen puolivuotisraportin siviiliuhrien määrään (1564) verrattuna se olisi lisääntynyt 2 %.²⁴

Sekä maavoimien taistelut, että aseelliset yhteenotot, itsemurhaiskut ja tienvarsipommien määrät lisääntyivät vuosina 2013 ja 2014. Vuonna 2013 siviilejä sai surmansa UNAMAN mukaan 2969, mikä oli 7 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2014 siviilejä surmattiin 3699 eli 25 % enemmän kuin edellisvuonna ja enemmän kuin vuonna 2011 (vrt. alla oleva taulukko).²⁵

Vuoden 2015 ensimmäisen neljänneksen aikana siviilisurmien määrä vuorostaan laski 9 % edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta.²⁶ Ero tasoittui vuoden toisella neljänneksellä. Koska kapinallisten suurhyökkäykset käynnistyvät Afganistanin historiassa aina keväällä ja hiipuvat loppukesästä, vasta ensi talvena voidaan arvioida vuoden 2015 kehitystä kokonaisuudessaan.

Maan turvallisuustilannetta voidaan käsitellä usean eri vaikuttimen kautta: merkittävimmissä osassa on luonnollisesti armeijan ja sitä edelleen tukevan International Military Forcesin (IMF) sekä kapinallisten välinen konflikti. Muita vaikuttimia ovat rikollisuus, "sotaherruus" (paikallisten komentajien perinteinen valtakamppailu omista tukialueistaan) ja kansallisuuksien tai heimojen väliset jännitteet. Edellä mainitut tekijät vaikuttavat usein myös samanaikaisesti, ja niitä on vaikea tunnistaa ja erottaa toisistaan.²⁷

²⁴ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2015, s. 5 ja 15, http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf

²⁵ UNAMA, Afghanistan: Protection of civilians in armed conflict, Annual Report 2014, s. 1, <http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/2014-Annual-Report-on-Protection-of-Civilians-Final.pdf>; joissakin viestimissä tilastojen dramatiikkaa lisättiin vaihtamalla uhriluvut kuolleiden ja haavoittuneiden yhteismäärään vuodesta 2009 alkaen, esim. YLE uutiset, Jäähyväiset Afganistanille, 2014, http://yle.fi/uutiset/jaahyvaiset_afganistanille_-_asiatuntijoilta_tyly_arvio_naton_operaatista/7557575

²⁶ UNAMA Press Release: Latest UNAMA figures show continuing record high civilian casualties, 12.4.2015, <http://www.unama.unmissions.org/Default.aspx?ctl=Details&tabid=12254&mid=15756&ItemID=38675>

²⁷ UN Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, report of the Secretary General, s. 13, 7.3. 2014, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/163; Rutting, T., Warlords, Religious Leaders, Insurgents: Three external publications, 7.10. 2014, <https://www.afghanistan-analysts.org/publication/other-publications/warlords-jihadi-leaders-insurgents-three-external-publications/>; Dorronsoro, G., Afghanistan: The impossible transition, The Carnegie Papers, Carnegie Endowment, s. 10, 12, 15, 2011, http://carnegieendowment.org/files/impossible_transition.pdf; Giustozzi, A., Koran, Kalashnikov and laptop. The Neo – Taliban insurgency in Afghanistan, s. 55-62, 2007

Afganistanin turvallisuusjoukkojen vahvuus on vähintään 350 000, ehkä yli 400.000.²⁸ Joukossa on entisiä kapinallisia, joilta vain muutama vuosi aikaisemmin riisuttiin aseet, mitä pidetään yhtenä syynä joukkojen tuottamiin ihmisoikeusrikkomuksiin, mutta syytteitä ei edelleenkään usein nosteta eikä tuomioita anneta. ISAF-joukot ovat kouluttaneet armeijaa, mutta koulutusta ei pidetä riittävänä. Poliisin kuukausipalkka on 200-300 USD; heitä sisältyy turvallisuusjoukkoihin 157.000, joista vuonna 2014 menehtyi virantoimituksessa 3200.²⁹

Vuodesta 2013 alkaen kapinallisten joukot ovat epävakauttaneet laajoja alueita ja tuhonneet erityisesti maan pohjoisosan kaupunkeihin johtavia maanteitä ottaen näytösluontoisesti haltuunsa myös ISAF:in vetäytymisen myötä tyhjilleen jääneitä tukikohtia.³⁰ Ne pyrkivät hyödyntämään harvaanasuttuja alueita ja pitävät lisääntyvissä määrin kontrollissaan päätieverkostoja. Vuoden 2014 presidentinvaalien tuloksen pysyessä pitkään epäselvänä kapinallisjoukot iskivät maan hallinnollisiin keskuksiin Helmandissa, Kandaharissa, Ghaznissa, Paktikassa, Paktyassa, Nangarharissa, Kunduzissa, Faryabissa, Heratissa, Farahissa ja Ghorissa. Hallituksen joukot kestivät hyökkäykset kohtuullisen hyvin, mutta ne kuitenkin vaativat poikkeuksellisen määrän siviiliuhreja.³¹ Kapinallisten tavoitteena on ollut valloittaa alueita ja pitää ne hallussaan, eikä vain pyrkiä sabotoimaan niitä. Tällaisia alueita ovat muun muassa Yamganin kunta Badakhshanissa sekä Qaisarin ja Ghormachin kunnat Faryabissa. Toisaalta armeijan alaisuudessa toimivan ALP:n laajentuminen on edesauttanut kapinallisjoukkojen häätämistä monelta alueelta kuten Ghaznin maakunnassa.³²

4. Alueelliset erot

Vuoden 2012 lopussa vaarallisiksi ja sotatilassa oleviksi alueiksi luokiteltiin pääosin Afganistanin eteläiset ja itäiset osat. Vuosina 2013 ja 2014 iskut ja kapinallisten vaikutusvalta kuitenkin lisääntyivät lähes kaikkialla maassa, voimakkaimmin maan pohjoisosissa ja etelässä, erityisesti Pakistanin ja Turkmenistanin rajalla sijaitsevilla maakunnissa.³³ Myös asutus- ja hallinnollisten keskusten sekä entisten sotilastukikohtien ulkopuolisilla harvaan asutuilla alueilla kapinallisten vaikutusvalta on lisääntynyt, ja niistä onkin tullut kapinallisten suojapaikkoja, mistä käsin on voitu hoitaa taistelijoiden koulutusta ja varustelua.³⁴ Tässä luvussa esitetään vain näytteitä joistakin, ei kaikista alueista, eikä oteta kantaa niiden nimien translitterointiin.³⁵

²⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Afghan_National_Security_Forces alasivuineen; Gov.uk, The UK's work in Afghanistan, 14.1.2014, <https://www.gov.uk/government/publications/uks-work-in-afghanistan/the-uks-work-in-afghanistan>

²⁹ Record number of Afghan police deaths in 13-year war as international combat mission prepares to leave, South China Morning Post 28.12.2014,

<http://www.scmp.com/news/world/article/1670284/record-number-afghan-police-deaths-13-year-war-international-combat>

³⁰ UN Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, report of the Secretary General, 18.6.2014, http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/420; UN Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, report of the Secretary General, 9.9.2014, http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/656; UNAMA, Afghanistan, Protection of civilians in armed conflict, Midyear Report 2014, s. 1-3,

<http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/English%20edited%20light.pdf>

³¹ UN General Assembly, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security: report of the Secretary-General, 9.12. 2014, <http://www.refworld.org/docid/549808194.html>

³² Münch, P., Ruttig, T., Between Negotiations and Ongoing Resistance. The Situation of the Afghan Insurgency, 2014, http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/fachpublikationen/Muench_Ruttig_2014_Situatio_of_the_AFG_INS.pdf; UN Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, report of the Secretary General, 9.9.2014, http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/656

³³ UNAMA, Afghanistan, Midyear report, Protection of civilians in armed conflict,

<http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/English%20edited%20light.pdf>

³⁴ Afghanistan Analysts Network, After the 'operational pause': How big is the insurgents' 2013 spring offensive?, 2.6.2013, <https://www.afghanistan-analysts.org/after-the-operational-pause-how-big-is-the-insurgents-2013-spring-offensive/>; International Crisis Group (ICG), Afghanistan's Insurgency after the Transition, 12.5.2014,

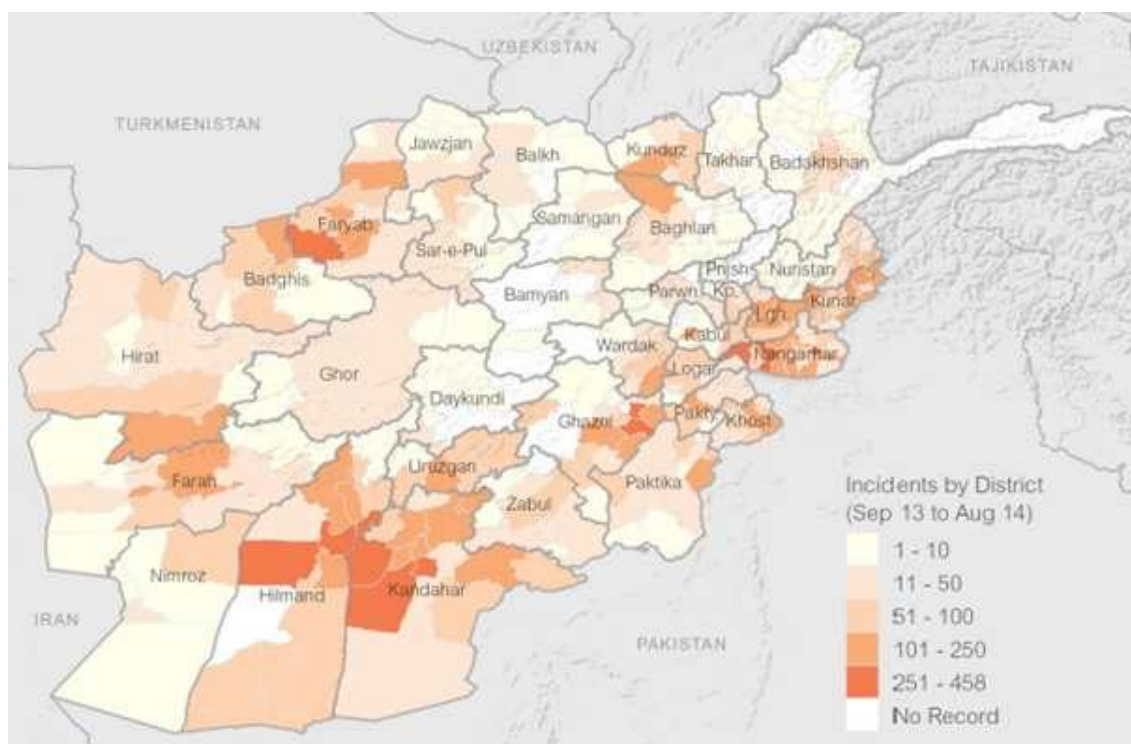
<http://www.crisisgroup.org/~media/files/asia/south-asia/afghanistan/256-afghanistan-s-insurgency-after-the-transition.pdf>

³⁵ Afganistanin maakuntien ryhmittely laajemmiksi alueiksi on vaihdellut eri aikoina ja eri toimijoiden, myös YK-järjestöjen parissa, päätyen yleensä noudattamaan lähinnä kansallisuusjakoa; esim. <http://countrystudies.us/afghanistan/34.htm>, http://www.undispatch.com/un-content/uploads/2011/10/Afghanistan_Regional_Commands_with_Provinces.jpg ja Wikipedia-sivusto https://en.wikipedia.org/wiki/Provinces_of_Afghanistan, jossa on ilmeinen virhe Uruzganin kohdalla, jonka pitäisi kuulua South West Afghanistaniin; lisäksi Bamyenin ja Daykundin osalta tiedot ovat vanhentuneet sen jälkeen

4.1. Iskujen määrät ja niiden alueelliset erot

Maan ja sen turvallisuustilanteen voi jakaa neljään eri alueeseen: pohjoisessa on meneillään selkeitä sotilaallisia operaatioita, kun taas idässä ilmenee erityisesti itsemurhaiskuja, tienvarsipommien räjähdyksiä, ampumisia sekä raketti-iskuja lähes päivittäin. Lähellä Pakistanin rajaa sijaitsevaa aluetta pidetään erittäin vaarallisena, ja siellä suuri määrä kapinallisia toimii vapaasti ilman minkään ylemmän tason kontrollia. Etelässä tilanne on ennalta arvaamaton ja räjähdysherkkä.³⁶ Toisen lähteen mukaan Afganistanin pohjoisosissa väkivaltaisuus on kuitenkin verraten vähäistä, kun taas etelä ja itä ovat senkin mukaan maan vaarallisimmat alueet. Pohjoisessa sijaitsevaa Faryabin maakuntaa pidettiin alueen vaarallisimpana.³⁷

Länsi oli 2013-2014 muutoksen tilassa kun Heratin maakunnassa ja sen samannimisessä pääkaupungissa (Afganistanin toiseksi suurin kaupunki) kapinalliset alkoivat tehdä iskujaan. Myös maan keskiosissa, missä on ollut aiemmin suhteellisen rauhallista, tehtiin iskuja.³⁸ Vuoden 2015 alkupuolella pohjoisessa ja lännessä väkivaltaisuus kuitenkin laantui ja siviiliuhrien määrä laski kolmanneksella; väkivalta keskittyi koilliseen (+75 %) ja lisääntyi karkeasti määritellen Kunduz-Kabul-Kandahar -linjan itäpuolella.³⁹

Kartassa näkyvät välikohtausten määrät Afganistanin eri maakunnissa ja niiden piirikunnissa 2013-2014.⁴⁰ Paremmen käsityksen saa kuitenkin suhteuttamalla ne kunkin alueen väkilukuun.

kun UNAMA muodosti 8. toiminta-alueensa Central Highlandsin: UNAMA's new office compound in Bamyan inaugurated, 30.1.2013, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/unama%E2%80%99s-new-office-compound-bamyan-inaugurated>

³⁶ UK Government, Afghanistan Travel Advice, updated: 31.10.2014,

<https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/afghanistan/print>

³⁷ Nederland, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Algemeen Ambtsbericht Afghanistan, 2014, s. 28, 32,

<http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/bz/documenten-en-publicaties/ambtsberichten/2014/09/17/afghanistan.html>

³⁸ Khaama Press, 16 militants join peace process in Herat province, 19.5.2014,

<http://www.khaama.com/16-militants-join-peace-process-in-herat-province-8113>

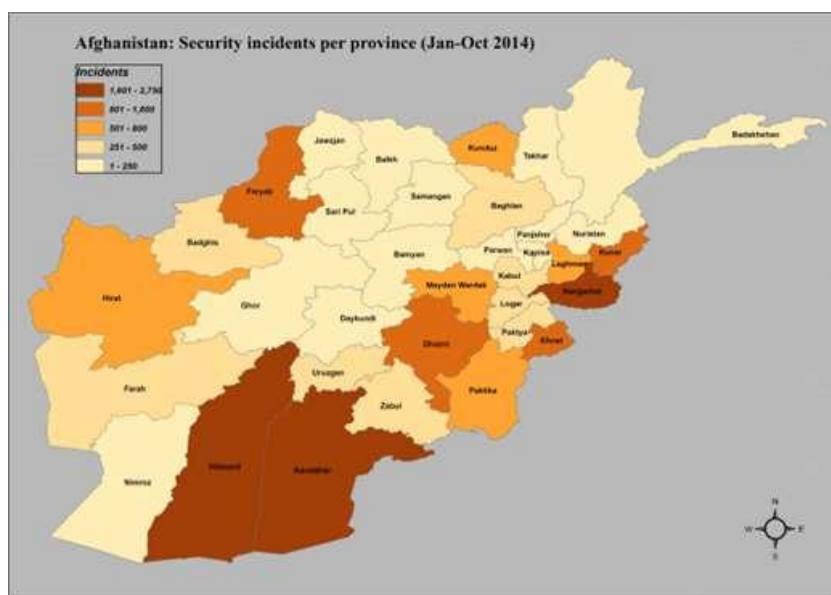
³⁹ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2015, s. 5 ja 15,

http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf

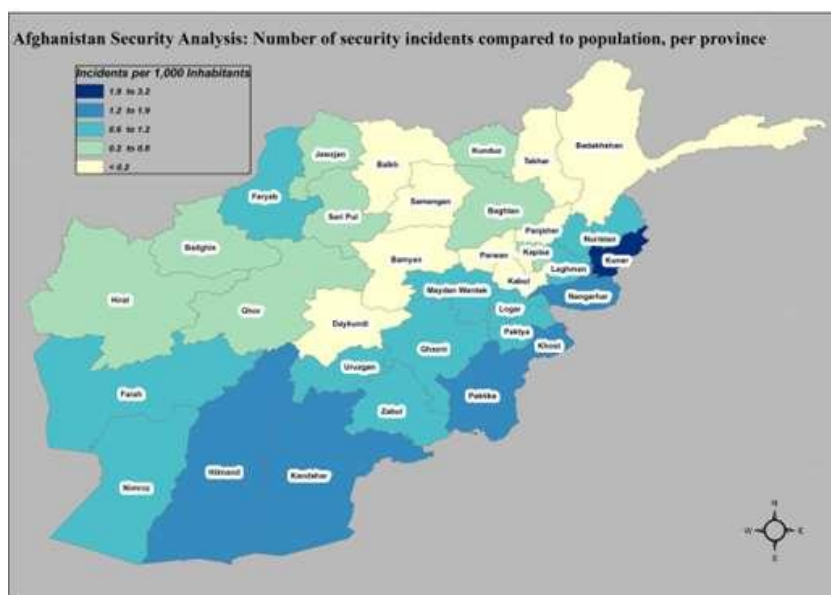
⁴⁰ EASO, Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 31,

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

Siitäkin huolimatta että konflikti levittäytyi entistä laajemmille alueille, maalissyyskuussa 2014 kaksi kolmasosaa kaikista maan turvallisuuteen liittyvistä välikohtauksista (Security Incident) sijoittui maan etelä-, kaakkois- ja itäosiin, joilta kansainväliset joukot olivat vetäytyneet. Turvallisuusviranomaisten mukaan läntisellä alueella raportoitiin lähes 20 000 välikohtausta tammi-lokakuun 2014 välillä.⁴¹

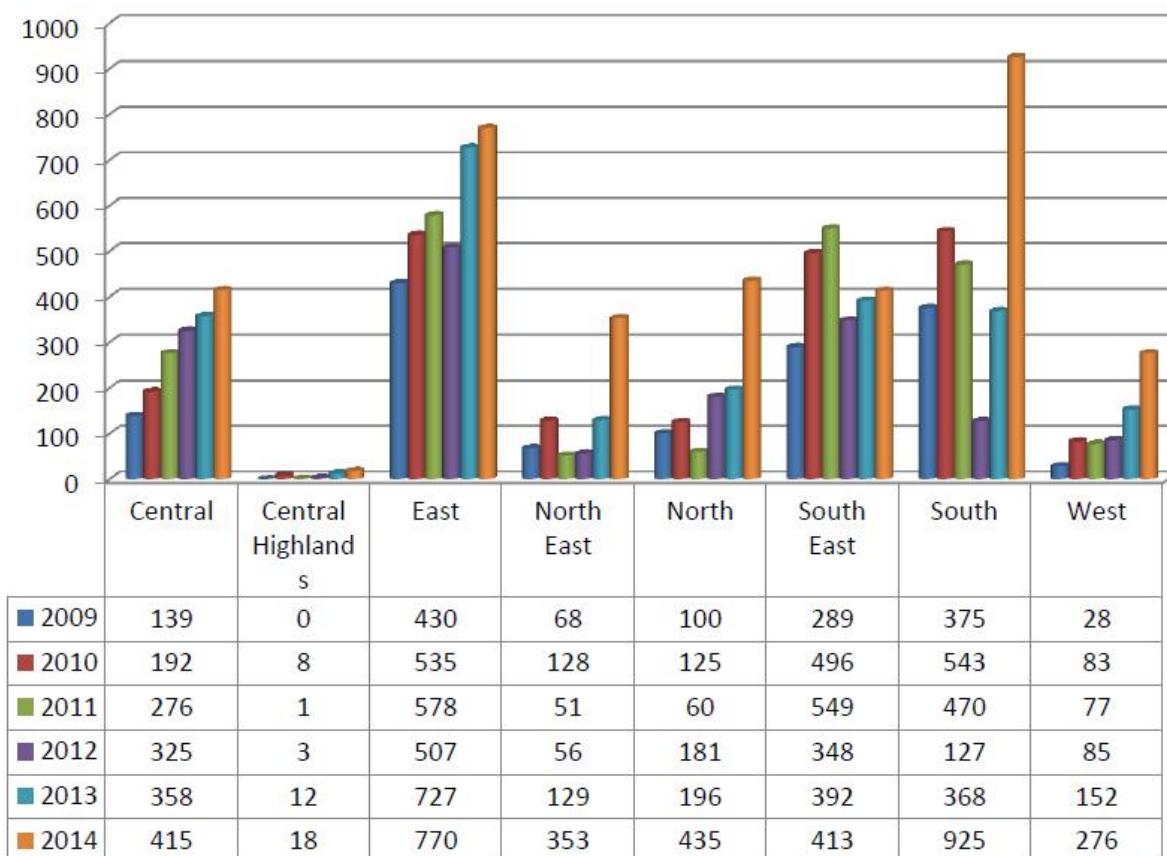
Kartoissa esitetään välikohtausten määrä sekä pelkkien lukujen kautta, että suhteutettuna alueen väkilukuun, minkä tarkoituksena on kuvata todennäköisyyttä joutua iskun kohteeksi/uhriksi.⁴² Pakistanin rajaa vasten Kunar erottuu ylivoimaisesti intensiivisemmän poliittisen väkivallan alueena.

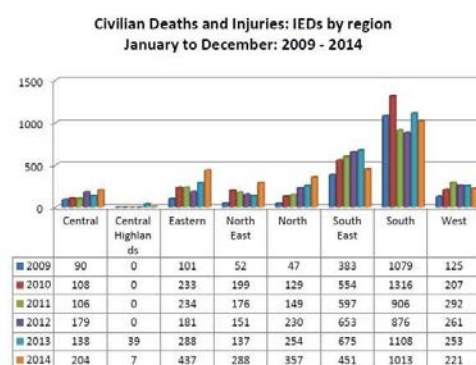
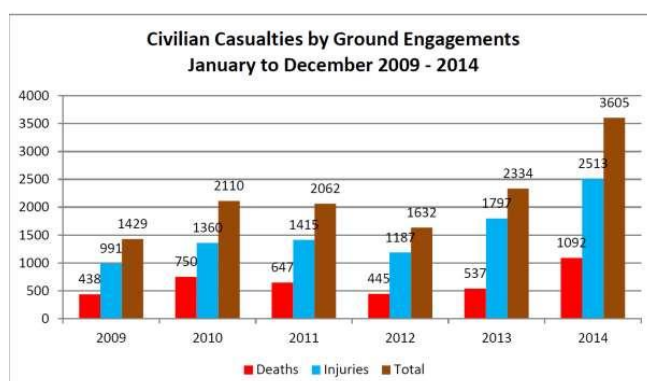
⁴¹ EASO, Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 32, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁴² EASO, Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 33, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>. Migrationsverket (s. 33-34) kertoo EASOn vahvistaneen, että sama aikaraja tammi-lokakuu 2014 pätee luonnollisesti kumpaankin sen laatimaan karttaan.

Civilian Deaths and Injuries: Ground Engagements by region January to December 2009 - 2014

Alueellinen jakautuminen vaihtelee jonkin verran välikohtausten luonteen mukaan: kaaviossa maataisteluiden ja tienvarsipommien tuottamien siviiliuhrien määrinä.⁴³

⁴³ UNAMA, Protection of civilians in Armed conflict, Annual report 2014, s. 5, 30 ja 45, <http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/2014-Annual-Report-on-Protection-of-Civilians-Final.pdf>

Tieverkostolla on suuri strateginen merkitys konfliktin osapuolille. Afgaaniviranomaiset pyrkivätkin saamaan kontrollin pääteistä. Poliisi on paikalla teillä turvallisuuspartioiden ja kontrollipisteiden avulla. Nämä ovatkin itsestään selviä kohteita kapinallisille. Tämä selittää, miksi alueet, joilla on erittäin hyvät tieyhteydet, ovat muita useammin väkivallan kohteina.⁴⁴

4.2. Kabulin maakunta ja Kabul City

Kabul on yksi Afganistanin keskisistä (Central) maakunnista, jota ympäröivät Logarin, Parwanin, Kapisan, Laghmanin, Nangaharin ja Wardakin maakunnat. Siellä sijaitsee myös maan pääkaupunki Kabul, mikä tekee ympäröivästä maakunnista strategisesti merkittäviä ja myös vaarallisia. Taliban ja muut kapinalliset ovat sijoittuneet suurten kaupunkien ympärille ja maakuntiin. Kabulin maakunta on yleisesti ottaen rauhallisempi ja turvallisempi kuin Kabulin kaupunki. Kabulissa tapahtui vuoden 2014 tammi-lokakuussa yhteensä 246 väkivaltaista välikohtausta, kun niitä sitä seuraavaksi eniten tapahtui Surobissa 72.⁴⁵

Kabulin kaupungissa tapahtuneista välikohtauksista lähes sata oli räjähteiden aiheuttamia, minkä voidaan todeta johtuvan paljolti siitä, että kyseessä on maan pääkaupunki, jossa sijaitsevat maan hallinto, kansainvälisten järjestöjen päämajat ja suurlähetystöt, jotka ovat kapinallisten pääasiallisia kohteita.⁴⁶ Huomattavasti enemmän välikohtauksia tehtiin kuitenkin Kandaharin maakunnassa sijaitsevista Maiwandin (423) sekä Kandaharin (326) kaupungeissa, joissa hallituksen joukoilla ei ole läheskään yhtä vahvaa asemaa.⁴⁷

Kabulin kaupungin asukasluku on virallisesti kolme ja joidenkin arvioiden mukaan jopa seitsemän miljoonaa, mihin suhteutettuna siellä tapahtuvat välikohtaukset ovat vähäisiä. Asukasluvun tarkka määrittäminen on vaikeaa, mikä johtuu niin Afganistaniin takaisin palaavan väestön sijoittumisesta kaupunkiin tai sen ympärille kuin väestönlaskennan puutteistakin. Poikkeuksena muusta maasta Kabulissa asuu rinta rinnan eri etnisten ryhmien edustajia ilman näkyviä konflikteja. Maan perinteille ominaiseen tapaan eri etniset ryhmät muodostavat myös kaupungin sisällä omia alueita kullekin ryhmälle.⁴⁸ Tuorein katsaus Kabulin turvallisuuteen on Sveitsin pakolaisavulta.⁴⁹

⁴⁴ Landinfo, Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen i Baghlan-provinsen, http://www.landinfo.no/asset/3067/1/3067_1.pdf; vrt. liite 1 Ghaznin läänin Jaghorin kunnan tieturvallisuuden heikentymisestä vuoden 2015 alusta!

⁴⁵ EASO, Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 38-41,

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁴⁶ RFE/RL, Taliban Storm UN Office in Kabul, 24.5.2013, http://www.ecoi.net/local_link/248765/359100_en.html; Roggio, B., Taliban continue to launch suicide assaults in Kabul, 29.3.2014,

http://www.longwarjournal.org/archives/2014/03/launch_continue_to_1.php; Khaama Press, Two rockets land in inter-national Kabul airport, 12.5.2014, <http://www.khaama.com/two-rockets-land-in-international-kabul-airport-8063>;

Khaama Press, Rockets land near Kabul airport, 24.6.2014,

<http://www.khaama.com/rockets-land-near-kabul-airport-6261>; Khaama Press, Three rockets land near Kabul airport, 3.7.2014, <http://www.khaama.com/three-rockets-land-near-kabul-airport-8254>; Khaama Press, Explosion in capital Kabul injures 5 people, 14.7.2014, <http://www.khaama.com/explosion-in-capital-kabul-injures-5-people-6400>; Khaama Press, Rocket lands in Kabul air-port, no casualties reported, 16.7.2014,

<http://www.khaama.com/explosion-rocks-capital-kabul-no-casualties-reported-8321>; Khaama Press, Rockets land near military academy in capital Kabul, 22.7.2014,

<http://www.khaama.com/rockets-land-near-military-academy-in-capital-kabul-6459>; Khaama Press, Rocket lands near Iranian embassy in capital Kabul, 6.7.2014,

<http://www.khaama.com/rocket-land-near-iranian-embassy-in-capital-kabul-6518>

⁴⁷ EASO, Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 66,

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁴⁸ Metcalfe, V., Haysom, S. and Martin, E., Sanctuary in the city? Urban displacement and vulnerability in Kabul, Humanitarian Policy Group, 2012, s. 5,

<http://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/8444.pdf>; APPRO, Migration and Urban Development in Kabul: Classification or Accommodation?, 2012, s. 6-8,

<http://appro.org.af/preview/migration-and-urban-development-in-kabul/>

⁴⁹ Alexandra Geiser, Afghanistan: Sicherheit in Kabul, 22.7.2014,

http://www.ecoi.net/file_upload/1002_1406997274_document.pdf

4.3. Kabulia ympäröivät keskieiset maakunnat – Logar, Parwan, Kapisa, Panjshir, Wardak

Vuoden 2015 alkupuolella Afganistanin konfliktin siviiliuhrien (kuolleiden ja loukkaantuneiden) määrä keskieisessä Afganistanissa laski 2 % edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta; kuolonuhreja oli 199.⁵⁰ Tarkempaa jaottelua maakunnittain ei ole vuodelta 2015, vaan maakuntien eroja pitää yrittää päätellä edellisvuosista.

Logarin maakunta on nimetty “kapinallisten moottoritieksi” Pakistanista Kabuliin, ja siellä toimii keskieääräistä enemmän eri kapinallisryhmittymiä. Talibanin vaikutus alueella on kuitenkin jopa niin suuri, että alueella toimivat valtion viranomaisetkin luottavat siihen enemmän kuin valtioon. Armeija on rekrytoitu pääosin däriä puhuvien shiamuslimien keskuudesta, mikä aiheuttaa alueella jännitteitä, sillä alueen enemmistönä ovat pashtua puhuvat sunnimuslimit.⁵¹ Täällä sijaitsee Yhdysvaltain puolustusministeriön mukaan yksi maan väkivaltaisimmista piirikunnista, Pul-e Alam. Iskut tehdään kaikkialla maakunnassa pääosin aseiden sekä omatekoisin räjähtein. Siviiliuhrien määrä kasvoi vuoden 2014 tammi-kesäkuun välillä yli 60 prosenttia edellisvuoteen nähden luvun ollessa kesäkuussa 2014 peräti 166, joista 63 kuolleita. Aikavälillä syyskuu 2013 ja elokuu 2014 siviiliuhreja tilastoitiin olleen yhteensä 336, joista 131 kuolleita. Alueen rauhattomuus vaikuttaa asukkaiden liikkumisvapauteen sekä erityisesti tyttöjen koulunkäyntiin.⁵²

Parwanin maakunnan läpi kulkee valtatie 1, joka yhdistää Kabuln muihin pohjoisen maakuntiin. Alueella rekisteröitiin vuoden 2014 aikana vain 134 turvallisuushäiriötä ja UNHCR pitääkin sitä paluumuuttajien haastatteluiden perusteella suhteellisen turvallisena alueena. Suurin osa turvallisuushäiriöistä tapahtui aseellisen taistelun yhteydessä.⁵³ Ulkoasiainministeriö pitää Ghorbandin laaksoa Parwanin turvattomimpana alueena.⁵⁴

Kapisan maakunta sijaitsee suoraan Kabulista pohjoiseen, ja sen läpi kulkevia teitä pitkin pääsee niin pohjoiseen kuin idässä sijaitsevaan Nangaharin maakunnan merkittävimpään kaupunkiin Jalalabadiin. Sen strategisesti merkittävän sijaintinsa vuoksi maakunnassa oleilevat kapinalliset joukot aiheuttavat merkittävän turvallisuusuhan pääkaupunki Kabulille. Taistelut koostuivat vuonna 2014 pääosin aseellisista selkkauksista, missä uhreiksi joutuivat pääosin sotilaat.⁵⁵

Hindukush-vuoriston suojissa perinteisesti eristäytynyt tadhikkien tukikohta **Panjshir** on maan nykyhallinnon vankimpia kannattajia. Se vastusti aikoinaan sitkeästi neuvostomiehitystä eikä ole milloinkaan joutunut Talibanin haltuun. Niinpä alue on erittäin rauhallinen.⁵⁶

Wardakin alueella eli Maydan Wardakissa sijaitseva Seyedabadin piirikunta oli Yhdysvaltain puolustusministeriön mukaan vuonna 2013 maan kymmenen vaarallisimman alueen joukossa.

⁵⁰ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2015, s. 5 ja 15, http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf

⁵¹ US Department of Defense, Report on Progress Toward Security and Stability in, 2014, s. 55, http://www.defense.gov/pubs/April_1230_Report_Final.pdf

⁵² EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 55-59, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf> lähteinä UNOCHA: 2015 Humanitarian Needs Overview... ja USDOS: Report on Progress Toward Security and Stability... marraskuulta 2013 (tuoreempikin löytyisi kuten US Department of Defense, Report on Progress Toward Security and Stability in, 2014, http://www.defense.gov/pubs/April_1230_Report_Final.pdf)

⁵³ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 47-51, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf> lähteenään UNHCR VolRep...elokuulta 2014 (tuoreempikin löytyisi)

⁵⁴ UM, Afganistan-matkustustiedote 22.6.2015, <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=65530&contentlan=1&culture=fi-FI>

⁵⁵ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 42-45, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁵⁶ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 45-47, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

Alueella tapahtui vuonna 2014 noin 500 turvallisuusvälikohtausta, joista merkittävin osa Seyedabadissa. Kabulín läheisyydessä ja toisaalta Kandahariin ja Logariin vievän tien varrella sijaitsevassa Wardakin maakunnassa siviiliuhreja ovat synnyttäneet hyvin pitkälti räjähteet ja maamiinat. Suurin osa välikohtauksista tapahtui valtatie 1:n varrella. Tie Kandahariin on useimpien iskujen kohteena, minkä vuoksi tie on myös usein suljettu liikenteeltä. Tiellä on myös tapahtunut useita korkean profiilin kidnappauksia, erityisesti Seyedabadin alueella.⁵⁷

4.4. Etelä – Helmand, Kandahar, Nimroz, Uruzgan, Zabul

Vuoden 2015 alkupuolella Afganistanin konfliktin siviiliuhrien (kuolleiden ja loukkaantuneiden) määrä Etelä-Afganistanissa laski 9 % edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta; kuolonuhreja oli 407.⁵⁸ Tarkempaa jaottelua maakunnittain ei ole vuodelta 2015, vaan maakuntien eroja pitää yrittää päätellä edellisvuosista.

Helmand on Afganistanin suurin maakunta, ja sillä on yli 162 kilometriä yhteistä rajaa Pakistanin kanssa. Sen sanotaan olevan räjähdysherkässä tilassa, missä kapinallisista pääosin Taliban tekee erityisesti maavoimien iskuja, joita lähes 2000 siviiliä pakeni vuoden 2014 aikana. Vuonna 2014 kapinalliset yrittivät saada haltuunsa erityisesti Musa Qalan piirikunnan, mutta hallituksen joukot kykenivät toistaiseksi torjumaan iskut. Alueen lentoliikenne oli tarkoitus saada käyntiin NATO-joukkojen tukikohtana toimineen Shorab Airfieldin siirtyessä Afganistanin joukkojen hallintaan loppuvuodesta 2014. Helmand on myös tärkeä oopiumin viljelyalue.⁵⁹

Kandahar on Helmandin ohella Pakistanin rajanaapuri ja siis yleinen reitti Pakistanista Afganistaniin. Alueelta Kabuliin johtava valtatie on yksi strategisesti merkittävimmistä teistä koko Afganistanissa. Vuonna 2014 siellä tapahtui yli 2000 välikohtausta, joista suurin osa Maiwandin piirikunnassa. Armeija suoritti alueella vuoden 2014 aikana useita turvallisuusoperaatioita, joissa tuhottiin merkittäviä määriä kapinallisten aseista ja miinoista.⁶⁰

Kandahar on yksi niistä Afganistanin maakunnista, joissa maataistelut sekä yksittäiset iskut vähenivät vuonna 2012 ISAF-joukkojen vetäytyttyä alueelta. Pääosin kanadalaiset joukot poistuivat alueelta kesäkuussa 2012, mitä pidetään merkittävimpänä syynä sille, että maataisteluiden määrä laski vuoden 2011 lähes 500:sta vuoteen 2012 mennessä 123:een. Kahdessa vuodessa kapinalliset ovat kuitenkin saaneet alueen haltuunsa, mikä onkin merkittävä saavutus huomioiden maakunnan strategisen sijainnin. Alueella myös kasvatetaan merkittävässä määrin oopiumiksi jalostettavaa unikkaa.⁶¹

Eteläisiin maakuntiin luetaan myös harvaanasuttu **Nimroz**,⁶² **Uruzgan**,⁶³ sekä **Zabul**.⁶⁴

⁵⁷ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 51-55, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf> lähteenään USDOS: Report on Progress Toward Security and Stability... marraskuulta 2013, jonka EASO mainitsee virheellisesti Yhdysvaltain ulkoministeriön laatimaksi (tuoreempikin löytyisi, kuten US Department of Defense, Report on Progress Toward Security and Stability in, 2014, http://www.defense.gov/pubs/April_1230_Report_Final.pdf)

⁵⁸ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2015, s. 5 ja 15, http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf

⁵⁹ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 69-73, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁶⁰ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 65-69, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁶¹ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Annual Report 2012, s. 41, <http://unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=K0B5RL2XYcU%3D>

⁶² EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 74-77, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁶³ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 77-80, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁶⁴ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 80-82,

4.5. Kaakko – Ghazni, Paktya, Paktika, Khost

Vuoden 2015 alkupuolella Afganistanin konfliktin siviiliuhrien (kuolleiden ja loukkaantuneiden) määrä Kaakkois-Afganistanissa nousi 24 % edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta; kuolonuhreja oli 260.⁶⁵ Tarkempaa jaottelua maakunnittain ei ole vuodelta 2015, vaan maakuntien eroja pitää yrittää päätellä edellisvuosista.

Ghazni luokitellaan yhdeksi Afganistanin keskeisimmistä maakunnista, jossa on myös maan toiseksi korkein asukastiheys. Alueella tapahtuu jatkuvasti kapinallisten hyökkäyksiä, joista suuri osa kohdistuu hallituksen työntekijöihin Kabul-Kandahar -valtatiellä. Vuoden 2014 aikana alueella tilastoitiin yli 1200 välikohtausta. Hallituksen joukot pyrkivät operaatioissaan puhdistamaan alueen kapinallisista. Operaatioissa uhreiksi joutui myös siviilejä, ja alueen sisällä väkivaltaisuuksia pakeni vuoden 2014 aikana lähes 2000 siviiliä, pääosin Girosta Ghazniin. Alueen merkittävä sijainti Kabulista kaakkoon näkyy muun muassa Talibanin aktiivisuudessa alueella.⁶⁶

Paktyan maakunta luokitellaan räjähdysalttiiksi, ja siellä sekä Taliban että Haqqani-verkosto operoivat useilla alueilla. Vuoden 2014 aikana alueella tapahtui lähes 500 välikohtausta. Taliban toimii siellä aktiivisesti, ja Haqqani-verkosto hankkii ja kuljettaa alueen kautta suuren osan materiaalisesta avustaan sekä miesvoimastaan, joiden myötä tehdään iskuja Kabuliin.⁶⁷ Usein käytössä olevat tienvarsipommit ja omatekoiset räjähteet näkyvät siviiliuhrien lukumäärässä.⁶⁸

Paktikan maakunnalla on yhteistä rajaa Pakistanin kanssa noin 360 kilometriä, mistä osa käsittää vaarallisen heimoalueen. Siellä vaikuttavat aktiivisesti Taliban ja Haqqani-verkosto, joka saa juuri Pakistanin puolelta paljon tukea.⁶⁹

Khostissa on tullut siviiliuhreja myös Pakistanin puolelta tapahtuneen kranaattikeskityksen vuoksi.⁷⁰

4.6. Itä – Laghman, Nangarhar, Kunar, Nuristan

Vuoden 2015 alkupuolella Afganistanin konfliktin siviiliuhrien (kuolleiden ja loukkaantuneiden) määrä Itä-Afganistanissa nousi 11 % edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta; kuolonuhreja oli 287.⁷¹ Tarkempaa jaottelua maakunnittain ei ole vuodelta 2015, vaan maakuntien eroja pitää yrittää päätellä edellisvuosista.

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁶⁵ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2015, s. 5 ja 15,

http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf

⁶⁶ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 83-86,

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>; vrt. liite 1 Ghaznin tieturvallisuudesta 2015!

⁶⁷ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 87-89,

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁶⁸ Khaama Press, 3 mine planters blown up by own explosives in Khost province, 28.6.2014,

<http://www.khaama.com/3-mine-planters-blown-up-by-own-explosives-in-khost-province-6297>

⁶⁹ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 92-95,

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>; ISW, The haqqani network, 2012,

http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Haqqani_StrategicThreatweb_29MAR_0.pdf

⁷⁰ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2015, s. 25,

http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf; EASO

Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 90-92,

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁷¹ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2015, s. 5 ja 15,

http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf

Laghman sijaitsee Kabulin maakunnan vieressä, ja siellä välikohtausten aiheuttajia olivat useimmiten kapinallisten aseelliset iskut sekä räjähteet. Alueen väestön mainitaan nousseen kapinaan kapinallisia vastaan auttaen asevoimia heidän operaatioissaan.⁷²

Nangarharin alue sijaitsee Pakistanin rajalla, ja on erityisesti siitä syystä merkittävä sekä kapinallisille että Afganistanin hallitukselle.⁷³ Alueen tilanne on muuttunut merkittävästi sitten vuoden 2012.⁷⁴ UNAMAn mukaan Nangarhar on maan neljänneksi vaarallisin alue siviilien näkökulmasta. Vuoden 2014 aikana tilastoitiin yhteensä lähes 3,000 välikohtausta, ja alueen tilanteen kerrotaan vaikuttavan asukkaiden jokapäiväiseen elämään.⁷⁵ Kapinallisista erityisesti Haqqani-verkoston taistelijoita kulkee ja varustautuu Nangarharin kautta Kabuliin ja muualle pohjoiseen.⁷⁶

Ylivoimaisesti verisin Afganistan konfliktin näyttämöistä on **Kunar**, jonka naapurina on Rudyard Kiplingin romaanista Kafiristanin nimellä tuttu **Nuristan**.⁷⁷

4.7. Koillinen – Kunduz, Baghlan, Takhar, Badakshan

Vuoden 2015 alkupuolella Afganistanin konfliktin siviiliuhrien (kuolleiden ja loukkaantuneiden) määrä Koillis-Afganistanissa nousi peräti 75 % edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta; kuolonuhreja oli 150.⁷⁸ Tarkempaa jaottelua maakunnittain ei ole vuodelta 2015, vaan maakuntien eroja pitää yrittää päätellä edellisvuosista.

Kunduzin alueella on pitkä levottomuuksien historia jo sen pashtuvähemmistön vuoksi, mutta siellä myös yleinen turvallisuustilanne on heikentynyt eniten pohjoisen Afganistanin maakunnista.⁷⁹ Vuonna 2014 siellä tapahtui lähemmäs 600 välikohtausta, joiden myötä erityisesti Chardarahin alueen sanottiin luisuvan lähelle kaaostilaa. Syynä pidetään lähinnä turvallisuusviranomaisten vähäisyyttä alueella, eikä niinkään sitä, että siellä operoitaisiin erityisen ahkerasti.⁸⁰ Sveitsin pakolaisneuvonnan julkaisema raportti ennusti Kunduzin valtausyritystä kaksi viikkoa ennen sen toteutumista, mutta huomautti hallituksen joukkojen onnistuneen aina valtaamaan takaisin Talibanille menettämänsä asemat.⁸¹ Kunduz joutui Talibanin haltuun lyhyeksi aikaa syyskuun lopulla 2015.

⁷² EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 96-98, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>; Laghmanin turvallisuustilanteesta on laadittu 1.12.2014 itävaltalaisen ACCORDin toimesta kooste "Anfragebeantwortung zu Afghanistan: Provinz Laghman: Sicherheitslage, sicherheitsrelevante Vorfälle", http://www.ecoi.net/local_link/291705/412253_en.html

⁷³ Roggio, B., Taliban claim suicide assault on Jalalabad police HQ, 20.3.2014, http://www.longwarjournal.org/archives/2014/03/taliban_claim_suicid_1.php

⁷⁴ Mansfield, D., From Bad They Made It Worse, The concentration of opium poppy in areas of conflict in the provinces of Helmand and Nangarhar, 2014, s. 12, <http://www.arei.org.af/Uploads/EditionPdfs/NRM%20CS6%20ver%202%20%282%29.pdf>

⁷⁵ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 98-102, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf> lähteenään UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2014, p. 23,

<http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/English%20edited%20light.pdf>

⁷⁶ Dressler, J., The Haqqani Network: A Strategic Threat, 2012, s. 30,

https://www.understandingwar.org/sites/default/files/Haqqani_StrategicThreatweb_29MAR_0.pdf

⁷⁷ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 102-105 ja 105-108, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁷⁸ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2015, s. 5 ja 15, http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf

⁷⁹ AFP, Wounded flood trauma centre as Taliban attack City, 24.8. 2014, <http://www.afp.com/en/news/wounded-flood-trauma-centre-taliban-attack-afghan-city>

⁸⁰ AAN, Security in Kunduz Worsening Further: The case of Khanabad, 28.10.2014, <https://www.afghanistan-analysts.org/security-in-kunduz-worsening-further-the-case-of-khanabad/> ; EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 112-116, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁸¹ Corinne Troxler, Afghanistan: Update - Die aktuelle Sicherheitslage, 13.9.2015, s. 3-4, 7 ja 10, http://www.ecoi.net/file_upload/1002_1442572346_150913-afg-update-d.pdf

Vuonna 2013 **Baghlanin** maakunnassa tapahtui lukuisia väkivaltaisia välikohtauksia, ja alueen nähtiin olevan lähellä kapinallisjoukkojen haltuun joutumista.⁸² Maakunnan läpi kulkee Keski- ja Pohjois-Afganistaniin johtavia tärkeitä tieyhteyksiä, jotka jakautuvat Pul-e Khumrin kaupungissa. Kehätie jatkuu luoteeseen Balkhin provinssiin ja Mazar-e Sharifin kaupunkiin. Toinen tie vie koilliseen läpi Baghlani Jadidin alueen Kunduzin maakuntaan. Norjan Landifon tavoittaman paikallisen lähteen mukaan tiellä Pul-e Khumrista Kunduziin on tapahtunut paljon välikohtauksia ja turvallisuustilanne tiellä on heikentynyt huomattavasti. Hyökkäykset tiellä liikkuvia kohtaan ovat usein suoria hyökkäyksiä, joissa käytetään käsiaseita. Useimmiten hyökkäyksen kohteena ovat turvallisuusjoukot tai muut viranomaiset ja heihin yhdistetyt. Kapinalliset asettavat väliaikaisia esteitä tielle tarkoituksenaan kontrolloida liikennettä, ilmoittaa läsnäolostaan ja osoittaa voimiaan.⁸³

Takhar ja varsinkin pitkällä vuoristoisella Wakhanin käytävälläan kohti Kiinan rajaa kurkoittava **Badakshan** ovat tadhikkien asuinalueina säästyneet Taliban-komennolta; Badakshanissa, jonka samanniminen sisarmaakunta sijaitsee Tadžikistanin puolella, asuu omissa oloissaan korkeimmilla vuorilla myös pieni kirgiisivähemmistö.⁸⁴

4.8. Pohjoinen – Faryab, Jawzjan, Balkh, Samangan, Sar-e Pul

Vuoden 2015 alkupuolella Afganistanin konfliktin siviiliuhrien (kuolleiden ja loukkaantuneiden) määrä Pohjois-Afganistanissa laski 35 % edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta; kuolonuhreja oli 134.⁸⁵ Tarkempaa jaottelua maakunnittain ei ole vuodelta 2015, vaan maakuntien eroja pitää yrittää päätellä edellisvuosista.

Taliban saapui suurella voimalla **Faryabin** maakuntaan keväällä 2013. Taistelijat hyökkäsivät vain puoli vuotta sen jälkeen kun norjalaiset viimeisenä ISAF-joukkona vetäytyivät syyskuussa 2012. Maakuntaan virtasi samanaikaisesti arviolta 800 Taliban-taistelijaa. Näin suurta hyökkäystä ei ollut Pohjois-Afganistanissa 1990-luvulla käydyn sisällissodan jälkeen. Faryabista on samalla tullut yksi kapinallisten päärintamista. Taliban on voimistunut entisestään viimeisen vuoden aikana. Afghan Analyst Networkin mukaan Taliban on vakiinnuttanut asemansa Afganistanin luoteisosissa, muun muassa Almarin ja Qaisarin piirikunnissa sekä osassa Pashtun Kotin aluetta. Ne ovat Faryabissa myös Talibanin vahvimpia tukialueita, joista kapinalliset tekevät hyökkäyksiä muualle maakuntaan.⁸⁶

Taliban pitää vallassaan etenkin Faryabin eteläosia, mutta välillisesti suurinta osaa maakunnasta, koska he hallitsevat koko maakunnan tieverkostoa. Afganistanin kehätien rakennustyöt on jouduttu keskeyttämään Talibanin läsnäolon takia. Taliban tekee myös Maymanassa iskuja ja murhia. Taliban on onnistunut etenemään maakunnassa liittoutumalla paikallisten komentajien kanssa näiden keskinäisissä riidoissa. Taliban näkee Faryabin reittinä pohjoiseen. Sitä kautta Afganistanista kulkee huumeita ja muita maan vientituotteita Turkmenistaniin. Siviilejä pakeni pelkästään vuonna 2014

⁸² AAN, Baghlan on the Brink: ANSF weaknesses and Taleban resilience, 31.5.2013, <https://www.afghanistan-analysts.org/baghlan-on-the-brink-ansf-weaknesses-and-taleban-resilience/>; EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 109-112, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁸³ Landinfo, Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen i Baghlan-provinsen, 6.2.2015, http://www.landinfo.no/asset/3067/1/3067_1.pdf

⁸⁴ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 116-120, 120-124, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>; Wakhanin käytävästä ja sen kirgiisipaimentolaisista sekä heidän pakomatkaastaan Turkkiin neuvostomiehityksen aikana on runsaasti matkailukirjallisuutta sekä Suomessakin esitetty TV-dokumentti.

⁸⁵ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2015, s. 5 ja 15, http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf

⁸⁶ Obaid Ali, Security Forces Spread Thin: An Update from contested Faryab Province, AAN, 11.6.2014, <https://www.afghanistan-analysts.org/security-forces-spread-thin-an-update-from-contested-faryab-province/>; Yle.fi, Menetetty maa, 2014, http://yle.fi/uutiset/komentaja_kapinalliset_tuhonneet_suomen_avustuskohdeita_afganistanissa/7693123

Faryabista lähemmäs 20 000, joista suurin osa maakunnan sisälle.⁸⁷ Vaikka hallitus ilmoitti saaneensa alueen uudelleen hallintaansa, paikalliset liikemiehet maksavat Talibanille suojelurahaa.⁸⁸ Myös heinäkuussa 2015 uutisoitiin Maymanan olevan lähellä joutua kapinallisten hallintaan.⁸⁹

Uzbekkien hallinnassa ovat **Jawzjan**, historiallinen **Balkh** sekä **Sar-e Pul**.⁹⁰ Uzbekivähemmistö löytyy myös tadhikkienemmistöisestä **Samanganista**, joka on Afganistanin rauhallisimpia maakuntia.⁹¹

4.9. Länsi – Herat, Ghor, Badghis, Farah

Vuoden 2015 alkupuolella Afganistanin konfliktin siviiliuhrien (kuolleiden ja loukkaantuneiden) määrä Länsi-Afganistanissa laski 30 % edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta; kuolonuhreja oli 138.⁹² Tarkempaa jaottelua maakunnittain ei ole vuodelta 2015, vaan maakuntien eroja pitää yrittää päätellä edellisvuosista.

Herat on yksi Afganistanin suurimpia maakuntia, jossa asuu lähes kaksi miljoonaa asukasta. Alueella toimii lähes 800 koulua, joita käy 750 000 koululaista. Heistä jopa puolet on tyttöjä. Alueella myös työskentelee kymmeniä tuhansia virkamiehiä, esimerkiksi opettajia.⁹³ Alue siirtyi Afganistanin armeijan hallintaan vuoden 2011 lopussa, minkä jälkeen alueen tilassa ei havaittu suuria muutoksia, vaan se säilyi pitkään melko rauhallisena. Tilanne muuttui syyskuussa 2014 kun kapinalliset alkoivat lisätä vaikutusvaltaansa ja näkyvyyttään. Talibanilla ei kuitenkaan ole merkittävää jalansijaa Heratissa.⁹⁴ Alueella on tehty lukuisia näyttäviä iskuja, jotka ovat kohdistuneet hallituksen työntekijöihin tai muihin sitä tukeviin tahoihin, myös suomalaisiin lähetystyöntekijöihin.

Ghor on maantieteellisesti haasteellisena, vuoristoisena maakuntana talviaikaan lähes mahdoton saavuttaa. Sen kautta kuitenkin kulkee tie sekä Heratiin että Kabuliin. Ghor on yksi Afganistanin vähiten kehittyneimmistä maakunnista, missä heimoilla on poikkeuksellisen paljon vaikutusvaltaa, ja missä lukutaitoisuuskin on erittäin alhainen. Alueella käydään erittäin vilkasta oopiumkauppaa ja sitä myös kuljetetaan alueen läpi. Hallituksen näkymättömyys alueella on johtanut kapinallisten lisääntymiseen alueella, ja esimerkiksi vuonna 2013 alueella oli jopa 3000 Taliban-taistelijaa. Alun perin piilopaikaksi soveltuneessa Ghorissa on Taliban saanut rakennettua paikallisen verkoston, jonka avulla se järjestee hyökkäyksiään. Ghooriin on saapunut viimeisen neljän vuoden aikana yli 20 000 sisäisesti siirtymään joutunutta (IDP), joista viime vuonna 6000. Räjäheteistä aiheutui vuonna 2014 lähes 3500 välikohtausta.⁹⁵

⁸⁷ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 125-130,

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁸⁸ Bruce Pannier, Afghan MP Says Taliban 'Very Much At Ease' in Faryab Province, RFE/RL 15.4.2015,

<http://www.rferl.org/articleprintview/26957356.html>; Faryabin turvallisuustilanteesta on laadittu 11.2.2015 itävaltalaisen ACCORDin toimesta kooste "Anfragebeantwortung zu Afghanistan: Provinz Faryab: Gibt es Informationen darüber, ob und wie die Taliban Einfluss auf die Polizei in der Provinzhauptstadt Maimana (Maymane, Maymana) ausüben?",

https://www.ecoi.net/local_link/296488/418666_en.html

⁸⁹ Bruce Pannier, Is Faryan Province Quickly Slipping From Afghan Government Control?, Gandhara RFE/RL 16.7.2015,

<http://gandhara.rferl.org/articleprintview/27132093.html>

⁹⁰ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 131-135, 135-139 ja 141-144,

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁹¹ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 139-141,

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁹² UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2015, s. 5 ja 15,

http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf

⁹³ Pajhwok Afghan News, Background profile of Herat Province, n.d.,

<http://www.elections.pajhwok.com/en/content/background-profile-herat-province-0>

⁹⁴ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 145-148,

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁹⁵ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 154-158,

<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

Badghis ja Farah ovat Heratin ja Ghorin naapurimaakuntia.⁹⁶

4.10. Keskiset ylämaat – Bamyān, Daikundi

Hindukush-vuoriston syrjäisimmissä laaksoissa sijaiysevat Taliban-hallinnon räjäyttämistä Buddhan patsaistaan kansainvälisestäikin tunnettu **Bamyān**,⁹⁷ sekä sitäkin yksipuolisemmin hazaroiden asuttama **Daikundi**.⁹⁸ Nämä ”keskisten ylämaiden” (Central Highlands) maakunnat muodostavat ”Hazaramaan” (Hazarajat) ytimen. Hazara-asutus ulottuu myös naapurimaakuntien rajakuntiin.

Vuoden 2015 alkupuolella Afganistanin konfliktin siviiliuhrien (kuolleiden ja loukkaantuneiden) määrä keskisten ylämaiden alueella nousi 11 % edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta; kuolonuhreja oli 17.⁹⁹

5. Siviilit

Siviilit ovat olleet konfliktin pääasiallisia uhreja vuodesta 2012, jolloin Taliban virallisesti julisti tehostavansa maan hallitusta tukevien ja sille työskentelevien virkamiesten vainoa. Taliban määrittelee siviileiksi ainoastaan lapset ja vanhukset, jotka eivät millään tapaa osallistu yhteiskunnalliseen elämään eivätkä vaikuttamiseen.¹⁰⁰ Hallitusta avustavat ovat Talibanin mukaan sodan osapuolia ja itse vastuussa heihin kohdistuneista iskuista.¹⁰¹

5.1. Siviiliuhrit

Merkittävimpiä siviiliuhrien aiheuttajia ovat vuosien saatossa olleet yksittäiset tienvarsipommi- tai itsemurhaiskut.¹⁰² Näitä on ollut ennen kaikkea suurissa asutuskeskuksissa. Suurimpana yksittäisenä syynä siviiliuhrien nousulle vuosina 2013 ja 2014 on kuitenkin pidetty lisääntyneitä maataisteluita hallitusta tukevien joukkojen ja kapinallisten välillä. UNAMA myös havaitsi merkittävää lisäystä maan asevoimien aiheuttamissa siviiliuhreissa.¹⁰³ Suurin syy maataistelujen lisääntymiseen asevoimien ja kapinallisten välillä oli ISAF-joukkojen vetäytyminen ja sen ilmatuen väheneminen. Tämän seurauksena armeija teki enemmän ja suurempia maaoperaatioita, usein tiheään asutetuilla alueilla, ja toisaalta kapinalliset uskalsivat haastaa sitä maataisteluihin useammin ilmatuen vähentyessä.¹⁰⁴

⁹⁶ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 148-150 ja 150-153, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁹⁷ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 60-61, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁹⁸ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 61-64, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

⁹⁹ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2015, s. 5 ja 15, http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf

¹⁰⁰ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2012, s. 16, http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/Documents/UNAMA%20POC%202011%20Report_Final_Feb%202012.pdf

¹⁰¹ Taliban statement, An open letter to the UNAMA about the biased behavior of this organization, 25.2.2015, <http://www.shahamat-english.com/index.php/paighamoona/29225-an-open-letter-to-the-unamaabout-the-biased-behavior-of-this-organization>

¹⁰² UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Annual Report 2012, s. 18, <http://unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=K0B5RL2XYcU%3D>

¹⁰³ UNAMA, Protection of Civilians in Armed Conflict, Annual Report 2014, s. 1, <http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/2014-Annual-Report-on-Protection-of-Civilians-Final.pdf>

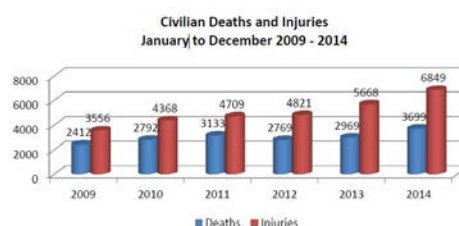
¹⁰⁴ EASO, Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 22-23, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

UNAMAN vuosiraportissa ennustettiin synkästi, että sekä hallitus että kapinalliset olisivat päättäneet tehdä kuluva vuodesta käännekohtan, mikä tulisi pitämään sisällään lukuisia sotatoimia ja siviileihin kohdistuvia oheisvahinkoja¹⁰⁵ UNAMA ja ihmisoikeusjärjestöt eivät milloinkaan harrasta optimismia konfliktin kestäessä, joten arvattavasti vuosi ei tule päättymään aivan niin synkästi kuin odotettiin, vaan kumpikin konfliktin pääosapuoli on kokenut omat nöyryytöksensä – Taliban hajaannusta ja hallitus Kunduzin tilapäisen menetyksen.

Erityisessä vaarassa olevien siviilien joukko on moninainen. Alkuvuodesta 2015 surmatuista siviileistä kolmannes oli iskujen varsinaisia kohteita (haavoittuneet mukaan lukien heidän osuutensa oli vain 17 %, mikä viittaa salamurhaajien osumatarkkuuteen).¹⁰⁶ Heitä ovat muun muassa korkean profiilin henkilöt, hallitukselle työtä tekevät, opettajat, poliisit, heimojen vanhimmat sekä uskonnolliset johtajat: *“Among the primary targets of such attacks are national and local political leaders, government officials, teachers and other civil servants, off-duty police officers, tribal elders, religious leaders, women in the public sphere, civilians accused of spying for pro-government forces, human rights activists, humanitarian and development workers, construction workers, and persons supporting the peace process.”*¹⁰⁷

Keväällä 2013 turvallisuusuhan alaisiksi tulivat myös silloisen presidentin Hamid Karzain tukijat, sekä kaikki sellaiset, joiden läheisten ja sukulaisten uskottiin tai epäiltiin tukevan ja esimerkiksi vakoilevan hallituksen ja Afganistanin puolustusvoimien puolesta.¹⁰⁸ Vuoden 2015 alkupuoliskon kuluessa siviiliuhrien määrässä ei tapahtunut muutosta, mutta syksyn 2015 taistelut Kunduzissa johtivat kaupunkiin jääneiden virkamiesten murhiin.¹⁰⁹

Siviiliuhrit yhteensä vuosina 2009 - 2014.¹¹⁰

5.2. Pakolaisuus

Pelkästään vuonna 2014 sisäisesti siirtymään joutuneita afganistanilaisia oli yli 150 000, mikä oli noin 8 % enemmän kuin edellisenä vuotena. Vuoden 2014 loppuun mennessä sisäisesti siirtymään joutuneita oli yli 800 000.¹¹¹ Toisaalta viime aikoina taistelut ovat kiihtyneet Pakistanin puolella ja uutena ilmiönä Afganistaniin on paennut Khostin sekä Paktikan maakuntiin neljännesmiljoona pakistanilaista pakolaista.¹¹²

¹⁰⁵ UNAMA, Protection of civilians in Armed conflict, Annual Report 2014,

<http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/2014-Annual-Report-on-Protection-of-Civilians-Final.pdf>

¹⁰⁶ UNAMA Press Release: Latest UNAMA figures show continuing record high civilian casualties, 12.4.2015,

<http://www.unama.unmissions.org/Default.aspx?ctl=Details&tabid=12254&mid=15756&ItemID=38675>

¹⁰⁷ UNHCR Eligibility Guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan, 6.8.2013, <http://www.refworld.org/docid/51ffdca34.html>

¹⁰⁸ UNAMA, Protection of civilians in Armed conflict, Midyear report 2014, s. 71,

http://unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=m_XyrUQDKZg%3D&

¹⁰⁹ Frud Bezhan, Taliban's Brutal Measures Belie 'Charm Offensive' In Captured Kunduz, Radio Free Europe / Radio Liberty (RFE/RL) 30.9.2015, <http://www.rerl.org/articleprintview/27279758.html>

¹¹⁰ UNAMA, Protection of civilians in Armed conflict, Annual report 2014, s. 1,

http://unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=m_XyrUQDKZg%3D&

¹¹¹ UNAMA, Protection of civilians in Armed conflict, Annual Report 2014,

<http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/2014-Annual-Report-on-Protection-of-Civilians-Final.pdf>

¹¹² WHO, Afghanistan Monthly Programme Update: April 2015,

<http://reliefweb.int/report/afghanistan/who-afghanistan-monthly-programme-update-april-2015>

Vastaanottavien maakuntien turvallisuustilanne oli muutoksen tilassa, mikä mahdollisesti näkyi maahan palaavien afgaanipakolaisten määrän putoamisena. Vuonna 2014 maahan palasi 16 000 afgaanipakolaista, puolet edellisen vuoden määrästä. Suurimmat lähtömaat olivat luonnollisesti Afganistanin naapurimaat Pakistan ja Iran.¹¹³ Palaajat sijoittuivat merkittävästi osin Kabul, Ghazni, Baghisiin, Kunarin sekä Nangarharin maakuntiin.¹¹⁴ Norjan maahanmuuttovirasto piti vielä keväällä Kabulia turvallisena ulkomailtakin palaaville miehille perheineen, vaikka UNHCR linjauksessaan uskoi näiden joutuvan ilman sukulaisia lapsille sopimattomiin leiriolosuhteisiin.¹¹⁵

6. Turvallisuustilanteen kehittyminen

Afganistanin hallinnon on aktiivisesti pyrkinyt rauhanneuvotteluihin Taliban-hallinnon kanssa, ja etenkin Talibanien vanhin polvi nähdään keskimääräistä valmiimmaksi sitoutumaan rauhaan. Hallituksen joukkojen resurssit alkavat olla vähissä, ja epäillään, ettei se kykenisi vastaamaan kapinallisten hyökkäyksiin ja suojaamaan hallussaan olevia alueita loputtomiin. Armeijan kyky vastata iskuihin saati tuottaa niitä puhdistustarkoituksessa on vähentynyt huomattavasti siitä lähtien, kun ISAF-joukkojen ilmatuki päättyi. Huomioon ei voida olla ottamatta myöskään kansainvälisten terroristijärjestöjen (al-Qaida, Daesh) vahvistumista Afganistanin naapurimaassa Pakistanissa, mistä käsin niiden kerrotaan rahoittavan ja järjestävän toimintaansa, joka säteilee myös Afganistaniin. Uutena toimijana Daesh on ilmestynyt etenkin Nangarhariin ja Helmandiin, mutta myös Logariin.¹¹⁶

Positiivisiakin merkkejä on kuitenkin havaittu, mistä parhaana esimerkkinä lienee Afganistanin hallituksen vahvistuminen kun pashtupresidentti Ashraf Ghanin kilpakumppanista tadhikki Abdullah Abdullahista tuli maan pääministeri. Kansallisuuksien, heimojen ja alueiden välisen yhteistyön myötä odotetaan myös maan turvallisuusjoukkojen tiivistävän ja parantavan yhteistyötään. Heimoristiriitoja kun on pidetty suurena uhkana siviileille tähän asti.¹¹⁷

Talibanien vahvasti hallinnoimalla alueella eteläisessä Afganistanissa, erityisesti Helmandin maakunnassa, on vuoden 2015 alkupuolella tehty havaintoja Daeshin rekrytoijista (erityisesti Mullah Abdul Rauf mainitaan), jotka ovat aktiivisesti pyrkineet saamaan afgaaneja joukkoihinsa. Taliban on kuitenkin varoittanut väkeä liittymästä Daeshiin.¹¹⁸

¹¹³ UNHCR, Volrep and Border Monitoring Monthly Update, 31.12.2014, <http://www.refworld.org/docid/54b62e964.html>

¹¹⁴ UNHCR, Conflict-induced Internal Displacement - Monthly Update, 31.12.2014, <http://www.refworld.org/docid/54b62f114.html>

¹¹⁵ Landinfo, Afghanistan: Kommentarer til endringer in UNHCRs anbefalinger om internflukt og relokalisering, 11.3.2015, http://www.landinfo.no/asset/3085/1/3085_1.pdf; Kabul tilanteesta myös paluumuuttajien kannalta kertovat itävaltalaisen ACCORDin kooste "ecoi.net-Themendossier zu Afghanistan: Allgemeine Sicherheitslage in Afghanistan & Chronologie für Kabul", 3.10.2014, http://www.ecoi.net/local_link/287523/407065_en.html ja Sveitsin pakolaisavun julkaisema Alexandra Geiserin raportti "Afghanistan: Sicherheit in Kabul", 22.7.2014, http://www.ecoi.net/file_upload/1002_1406997274_document.pdf

¹¹⁶ Corinne Troxler, Afghanistan: Update - Die aktuelle Sicherheitslage, 13.9.2015, s. 8, http://www.ecoi.net/file_upload/1002_1442572346_150913-afg-update-d.pdf; Daesh (داعش) on arabiankielinen lyhenne Syyrian (ja Irakin) islamilaiselle valtiolle (englanniksi IS, myös ISIS tai ISIL) ja vaikka sen loppuosan Sh(am) viittaa nimenomaan Syyriaan (tai nykyistä Syyriaa suurempaan Levanttiin), se esiintyy juuri tällä nimellä Afganistanissa. Mitä ilmeisimmin Talibanista erilliset kapinalliset tai maantierosvot ovat mediasta oppineet uuden nimen, jolla tehostaa lunnasvaatimuksiaan ja lannistaa vastustajiaan.

¹¹⁷ Washington Post, Ghani, Abdullah sworn in as part of Afghanistan's power-sharing arrangement, 29.9.2014, http://www.washingtonpost.com/world/afghanistans-new-president-hold-me-accountable/2014/09/29/0f229a14-47c0-11e4-b72e-d60a9229cc10_story.html; BBC, Afghan rivals Ashraf Ghani and Abdullah Abdullah differ on deal, 9.8.2014, <http://www.bbc.com/news/world-asia-28724598>

¹¹⁸ The Independent, Syria, Iraq... and now Afghanistan: Isis advance enters Helmand province for the first time, Afghan officials confirm, 13.1.2015, <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/syria-iraq-and-now-afghanistan-isis-advance-enters-helmand-province-for-the-first-time-afghan-officials-confirm-9974304.html>

6.1. Valtion kyky tarjota suojelua

Afganistanin oikeuslaitosta kutsutaan esimerkiksi EASOn COI-raportissa vuodelta 2015 suhteellisen toimivaksi maan suurimmissa kaupunkikeskittymissä, missä myös maan hallitus on vahva. Sen sijaan se on jopa täysin olematon harvaan asutuilla alueilla, missä paikalliset kylänvanhimmat ja shurat hoitavat niin rikos- kuin siviilitapauksiakin. Joillain alueilla myös Taliban on perustanut islamilaiseen oikeuskäsitykseen shariaan perustuvia tuomioistuimia. Kummankaan epävirallisen käytännön ei luonnehdita takaavan oikeuden toteutumista syytetyille, sillä sharia ja paikallinen tapaoikeus ovat hyvin tulkinnanvaraisia. Niissä menestyvät yleensä vaikutusvaltaiset henkilöt ja niissä kärsivät yksinäiset naiset. Taliban myös pyrkii aktiivisesti hävittämään viralliset, koulutetut toimijat kohdistamalla iskujaan oikeuden tuomareihin, virkamiehiin ja syyttäjiin. Oikeuslaitos on pysynyt suhteellisen alimitoitettuna, alikoulutettuna ja korruption taipuvaisena, ja sen luonnehditaan tulkitsevan sekaisin maan perustuslakia ja muita oikeuslähteitä.¹¹⁹

Vuonna 2013 raportoitii maan turvallisuusjoukkojen johdon säilyneen pääosin viranomaisten käsissä, mutta esiintyi myös tapauksia, joissa turvallisuusjoukot toimivat omavaltaisesti syyllistyen toisinaan ihmisoikeusloukkauksiin. Mielivaltaista tappamista, kotiaresteja, vangitsemista, kidutusta ja vangittujen hyväksikäyttöä on tapahtunut turvallisuusjoukkojenkin toimesta. Sen estämiseksi niitä on pyritty kouluttamaan. Afganistanin viranomaiset ovat kuitenkin keskimäärin kyvyttömiä tarjoamaan suojelua väkivaltaisuuksia vastaan. Ainoana mahdollisena poikkeuksena pidetään Kabulia, mutta sielläkin suojelua voidaan tarjota vain rajatulla alueella ja tietyn profiilin henkilöille.¹²⁰

Afganistanin viranomaiset pyrkivät ensisijaisesti suojelemaan itseään ja omaisiaan, mikä ei ole ollut helppo tehtävä edes ulkomaisten asevoimille - ns. "green on blue" -iskuissa ulkomaisiin joukkoihin soluttautuneet tai niistä lahjomalla tai kiristämällä Talibanin puolelle saadut taistelijat, usein myös epäpoliittisista syistä häiriintyneet afgaanisotilaat ovat yllättäen hyökänneet "omiaan" vastaan. Tämä tuli erityisen suosituksi elokuussa 2012, minkä seurauksena ulkomaisten toimijoiden epäluottamus afgaaneihin kasvoi ja lisääntyneet turvatoimet vuorostaan ärsyttivät monia yhteistyöhaluisia afgaaneja.¹²¹

6.2. Naisten ja lasten asema

Vuonna 2014 tilastoitii tähän asti korkein naisuhrien määrä sitten vuoden 2009, jolloin tilastointi aloitettiin. Yli 500 välikohtauksessa lähes tuhat naista kuoli tai haavoittui poliittisen konfliktin siviiliuhreina.¹²²

Myös lapsiuhrien määrä on lisääntynyt maauskujen myötävaikutuksesta. Pelkästään vuonna 2014 tilastoitii yli tuhat maauskusta seurannutta henkilövahinkoa. Myös räjähteiden lisääntyminen kasvatti lapsiuhrien määrää.¹²³

¹¹⁹ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 24, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

¹²⁰ EASO Country of Origin Information Report, Afghanistan, Security Situation, 2015, s. 25, <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

¹²¹ Australian Defence Force accused of ignoring 'insider attack' threat from Taliban sleeper Sergeant Hekmatullah in Afghanistan, news.com.au 25.9.2015, <http://www.news.com.au/national/australian-defence-force-accused-of-ignoring-insider-attack-threat-from-taliban-sleeper-sergeant-hekmatullah-in-afghanistan/story-fncynjr2-1227543605513>

¹²² UNAMA, Protection of civilians in Armed conflict, Annual Report 2014, s. 14, <http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/2014-Annual-Report-on-Protection-of-Civilians-Final.pdf>

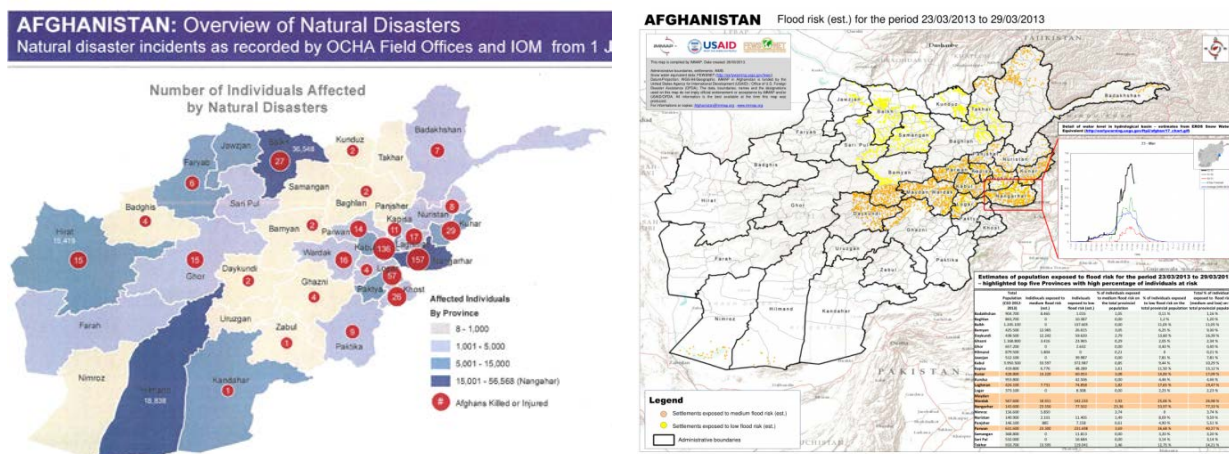
¹²³ UNAMA, Protection of civilians in Armed conflict, Annual Report 2014, s. 17, <http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/2014-Annual-Report-on-Protection-of-Civilians-Final.pdf>

6.3. Konfliktin sivuvaikutukset

Pitkittynyt konflikti tuottaa suoranaisten vaikutustensa eli henkilötappioiden lisäksi sivuvaikutuksia, jotka näkyvät niin konfliktialueen taloudessa, ihmisoikeustilanteessa kuin tavallisessa arjessakin. Afganistanin tapauksessa kyseisiksi vaikutuksiksi on listattu kapinallisten ote siviiliväestöstä, mikä näkyy ennen kaikkea oikeusjärjestelmän toimimattomuutena, mikä taas johtaa edelleen laittomiin tuomioistuihin ja rangaistuksiin, siviiliväestön kiristämiseen ja liikkumisvapauden rajoituksiin.

Sotilaalliset tappiot ja maastapako johtavat myös resurssipulaan, mikä johtaa usein pakkorekrytointiin. Miehiä ja jopa poikia voidaan ryhtyä painostamaan niin hallituksen kuin kapinallistenkin joukkoihin.¹²⁴ Väkivalta ja turvattomuus johtavat myös elintarvikkeiden ja lääkkeiden saannin epävarmuuteen, köyhyyteen ja elinolosuhteiden heikentymiseen. Tämä lisää järjestäytynyttä rikollisuutta ja paikallisten johtajien mahdollisuuksia korruptoida virkamiehiä, mikä lisää mielivaltaisuutta ja rikollisten rankaisemattomuutta. Koulutuksen ja perusterveydenhuollon pariin pääsy voi vaikeutua, kuten muukin osallistuminen yhteiskuntaan. Tämä koskee myös naisia.¹²⁵

Afganistanin väestöä uhkaavat osin konfliktin vuoksi, osin muista syistä (mitä konfliktin jatkuminen ja kansainvälisen avustustyön vaikeutuminen vaikeuttaa entisestään) erilaiset henkeen, terveyteen, vapauteen ja turvallisuuteen kohdistuvat riskit, kuten tulvien, lumivyöryjen ja maanjäristysten kaltaiset luonnononnettomuudet, jotka vaihtelevat eri alueilla ja vuodenaikoina, mutta aiheuttivat vuonna 2013 kaikkiaan 570 afgaanin kuoleman tai loukkaantumisen sekä 22.000 talon tuhoutumisen tai vahingoittumisen.¹²⁶

Final.pdf

¹²⁴ UNAMA, Protection of civilians in Armed conflict, Annual Report 2014, s. 18,

<http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/2014-Annual-Report-on-Protection-of-Civilians-Final.pdf>

¹²⁵ UNHCR Eligibility Guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan, 6.8.2013, s. 30, <http://www.refworld.org/docid/51ffdca34.html>

¹²⁶ UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) & International Organization for Migration (IOM), Afghanistan: Overview of Natural Disasters, Natural disaster incidents as recorded by OCHA Field Offices and IOM from 1 January to 31 December 2013, 29.3.2014, http://js.static.reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Afg_NaturalDisasters2013_OCHA_IOM_A3_201403MAR29.pdf; UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Afghanistan: Flood risk (est.) for the period 23/03/2013 to 29/03/2013, 26.3.2013, <http://js.static.reliefweb.int/map/afghanistan/afghanistan-flood-risk-est-period-23032013-29032013>

7. Lähteet

Kirjallisuutta

Dorransoro, G., Afghanistan: The impossible transition, The Carnegie Papers, Carnegie Endowment, 2011, http://carnegieendowment.org/files/impossible_transition.pdf

Giustozzi, A., Koran, Kalashnikov and laptop. The Neo – Taliban insurgency in Afghanistan, 2007

Raportteja ja analyysijä

Afghanistan Analysts Network (AAN), After the 'operational pause': How big is the insurgents' 2013 spring offensive?, 2.6.2013, <https://www.afghanistan-analysts.org/after-the-operational-pause-how-big-is-the-insurgents-2013-spring-offensive/>

Afghanistan Analysts Network (AAN), Baghlan on the Brink: ANSF weaknesses and Taleban resilience, 31.5.2013, <https://www.afghanistan-analysts.org/baghlan-on-the-brink-ansf-weaknesses-and-taleban-resilience/>

Afghanistan Analysts Network (AAN), Security Forces Spread Thin: An Update from contested Faryab Province, 11.6.2014, <https://www.afghanistan-analysts.org/security-forces-spread-thin-an-update-from-contested-faryab-province/>

Afghanistan Analysts Network (AAN), Security in Kunduz Worsening Further: The case of Khanabad, 28.10.2014, <https://www.afghanistan-analysts.org/security-in-kunduz-worsening-further-the-case-of-khanabad/>

Afghanistan Public Policy Research Organization (APPRO), Migration and Urban Development in Kabul: Classification or Accommodation?, <http://appro.org.af/preview/migration-and-urban-development-in-kabul/>

Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), 11.2.2015, Anfragebeantwortung zu Afghanistan: Provinz Faryab: Gibt es Informationen darüber, ob und wie die Taliban Einfluss auf die Polizei in der Provinzhauptstadt Maimana (Maymane, Maymana) ausüben?, https://www.ecoi.net/local_link/296488/418666_en.html

Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), 1.12.2014, Anfragebeantwortung zu Afghanistan: Provinz Laghman: Sicherheitslage, sicherheitsrelevante Vorfälle", http://www.ecoi.net/local_link/291705/412253_en.html

Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), ecoinet-Themendossier zu Afghanistan: Allgemeine Sicherheitslage in Afghanistan & Chronologie für Kabul, 3.10.2014, http://www.ecoi.net/local_link/287523/407065_en.html

Canadian Armed Forces completes military mission in Afghanistan, News Release, 12.3.2014, <http://news.gc.ca/web/article-en.do?mthd=index&ctr.page=1&nid=824179>

Dressler, J., The Haqqani Network: A Strategic Threat, Afghanistan Report 9, 2012,
https://www.understandingwar.org/sites/default/files/Haqqani_StrategicThreatweb_29MAR_0.pdf

East Asia Forum, Afghanistan after US withdrawal: Could Karzai seek a third term in office?,
21.9.2011,
<http://www.eastasiaforum.org/2011/09/21/afghanistan-after-us-withdrawal-could-karzai-seek-a-third-term-in-office/>

European Asylum Support Office (EASO), Country of Origin Information Report, Afghanistan,
Security Situation, 2015,
<http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Afghanistan-security-situation.pdf>

Famine Early Warning System (FEWS), Food Security Outlook,
<http://www.fews.net/central-asia/afghanistan>

Geiser, Alexandra, Afghanistan: Sicherheit in Kabul, 22.7.2014,
http://www.ecoi.net/file_upload/1002_1406997274_document.pdf

International Crisis Group (ICG), Afghanistan: The Long, Hard Road to the 2014 Transition,
8.10.2012, <http://www.refworld.org/docid/5072d5132.html>

International Crisis Group (ICG), Afghanistan's Insurgency after the Transition, 12.5.2014,
<http://www.crisisgroup.org/~media/files/asia/south-asia/afghanistan/256-afghanistan-s-insurgency-after-the-transition.pdf>

International Monetary Fond (IMF), Islamic Republic of Afghanistan, 5/2014,
<https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2014/cr14128.pdf>

Landinfo, Afghanistan: Kommentarer til endringer in UNHCRs anbefalinger om internflukt og
relokalisering, 11.3.2015, http://www.landinfo.no/asset/3085/1/3085_1.pdf

Landinfo, Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen i Baghlan-provinsen, 6.2.2015,
http://www.landinfo.no/asset/3067/1/3067_1.pdf

Maahanmuuttovirasto, Afganistan - Maakatsaus, 24.1.2013

Maahanmuuttovirasto, Afganistanin turvallisuus alueellisessa vertailussa 19.2.2013

Mansfield, D., From Bad They Made It Worse, The concentration of opium poppy in areas of conflict
in the provinces of Helmand and Nangarhar, 2014,
<http://www.arei.org.af/Uploads/EditionPdfs/NRM%20CS6%20ver%202%20%282%29.pdf>

Metcalf, V., Haysom, S. and Martin, E., Sanctuary in the city? Urban displacement and vulnerability
in Kabul, Humanitarian Policy Group, 2012,
<http://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/8444.pdf>

Migrationsverket: Landanalys Afghanistan, 23.4.2015,
<http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=35719>

Münch, P., Ruttig, T., German Institute for International and Security Affairs, Between Negotiations and Ongoing Resistance. The Situation of the Afghan Insurgency, 7.11.2014, http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/fachpublikationen/Muench_Ruttig_2014_Situation_of_the_AFG_INS.pdf

Nederland, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Algemeen Ambtsbericht Afghanistan, 2014, <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/bz/documenten-en-publicaties/ambtsberichten/2014/09/17/afghanistan.html>

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), Afghan MP Says Taliban 'Very Much At Ease' in Faryab Province, 15.4.2015, <http://www.rferl.org/articleprintview/26957356.html>

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), Taliban Storm UN Office in Kabul, 24.5.2013, http://www.ecoi.net/local_link/248765/359100_en.html

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), Taliban's Brutal Measures Belie 'Charm Offensive' In Captured Kunduz, 30.9.2015, <http://www.rerl.org/articleprintview/27279758.html>

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), Explainer: Key Points In U.S.-Afghan Bilateral Security Agreement, 30.9.2014, <http://www.rferl.org/content/explainer-bsa-afghan-us-security-agreement-bsa/26613884.html>

ReliefWeb Report, Afghanistan: Common Operating Picture for Disaster Risk Reduction, Individuals Affected by Natural Hazards for The Period January 2012 to December 2014 in 1,270 Settlements Mapped According to the Rapid Assessment Form RAF, 18.5.2015, <http://reliefweb.int/map/afghanistan/afghanistan-common-operating-picture-disaster-risk-reduction-individuals-affected>

ReliefWeb report, Afghanistan: Estimated flood risk 07/06/2015 for 45,350 settlements, based on NOHRSC water data and NATO NC3A flood model, 7.6.2015, <http://reliefweb.int/map/afghanistan/afghanistan-estimated-flood-risk-07062015-45350-settlements-based-nohrsc-water-data>

Roggio, B., Taliban claim suicide assault on Jalalabad police HQ, 20.3.2014, http://www.longwarjournal.org/archives/2014/03/taliban_claim_suicid_1.php

Roggio, B., Taliban continue to launch suicide assaults in Kabul, 29.3.2014, http://www.longwarjournal.org/archives/2014/03/launch_continue_to_1.php

Ruttig, T., Warlords, Religious Leaders, Insurgents: Three external publications, 7.10. 2014, <https://www.afghanistan-analysts.org/publication/other-publications/warlords-jihadi-leaders-insurgents-three-external-publications/>

Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction, Quarterly Report to the United States Congress, 30.1.2013, <http://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2013-01-30qr.pdf>

Taliban statement, An open letter to the UNAMA about the biased behavior of this organization, 25.2.2015, <http://www.shahamat-english.com/index.php/paighamoona/29225-an-open-letter-to-the-unamaabout-the-biased-behavior-of-this-organization>

Troxler, Corinne, Afghanistan: Update - Die aktuelle Sicherheitslage, 13.9.2015,
http://www.ecoi.net/file_upload/1002_1442572346_150913-afg-update-d.pdf

Ulkoasiainministeriö (UM), Afghanistan-matkustustiedote 22.6.2015,
<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=65530&contentlan=1&culture=fi-FI>

United Kingdom (UK), Afghanistan Travel Advice, updated 31.10.2014,
<https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/afghanistan/print>

United Kingdom (UK), The UK's work in Afghanistan, 14.1.2014,
<https://www.gov.uk/government/publications/uks-work-in-afghanistan/the-uks-work-in-afghanistan>

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2012,
http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/Documents/UNAMA%20POC%202011%20Report_Final_Feb%202012.pdf

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA): Protection of Civilians in Armed Conflict, Annual Report 2012,
<http://unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=K0B5RL2XYcU%3D>

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA): Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear report 2013,
<http://www.unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=EZoxNuqDtps%3d&tabid=12254&language=en-US>

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA): Protection of Civilians in Armed Conflict, Annual Report 2013,
http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/Feb_8_2014_PoC-report_2013-Full-report-ENG.pdf

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA): Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2014,
<http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/English%20edited%20light.pdf>

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA): Protection of Civilians in Armed Conflict, Annual Report 2014,
<http://www.unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/2014-Annual-Report-on-Protection-of-Civilians-Final.pdf>

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA): Press Release: Latest UNAMA figures show continuing record high civilian casualties, 12.4.2015,
<http://www.unama.unmissions.org/Default.aspx?ctl=Details&tabid=12254&mid=15756&ItemID=38675>

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA): Protection of Civilians in Armed Conflict, Midyear Report 2015,
http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf

United Nations (UN) General Assembly, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security: report of the Secretary-General, 9.12.2014,
<http://www.refworld.org/docid/549808194.html>

United Nations High Commission for Refugees (UNHCR), Conflict-induced Internal Displacement - Monthly Update, 31.12.2014,
<http://www.refworld.org/docid/54b62f114.html>

United Nations High Commission for Refugees (UNHCR), Eligibility Guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan, 6.8.2013,
<http://www.refworld.org/docid/51ffdca34.html>

United Nations High Commission for Refugees (UNHCR), VolRep and Border Monitoring Monthly Update, 31.12.2014,
<http://www.refworld.org/docid/54b62e964.html>

UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Afghanistan: Flood risk (est.) for the period 23/03/2013 to 29/03/2013, 26.3.2013,
<http://js.static.reliefweb.int/map/afghanistan/afghanistan-flood-risk-est-period-23032013-29032013>

UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) & International Organization for Migration (IOM), Afghanistan: Overview of Natural Disasters, Natural disaster incidents as recorded by OCHA Field Offices and IOM from 1 January to 31 December 2013, 29.3.2014,
http://js.static.reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Afg_NaturalDisasters2013_OCHA_IOM_A3_201403MAR29.pdf

United Nations (UN) Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, report of the Secretary General, 7.3. 2014,
http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/163

United Nations (UN) Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, report of the Secretary General, 18.6.2014,
http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/420

United Nations (UN) Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, report of the Secretary General, 9.9.2014,
http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/656

United States (US) Department of Defense, Report on Progress Toward Security and Stability in, 2014, http://www.defense.gov/pubs/April_1230_Report_Final.pdf

World Health Organization (WHO), Afghanistan Monthly Programme Update: April 2015,
<http://reliefweb.int/report/afghanistan/who-afghanistan-monthly-programme-update-april-2015>

Uutisointi

Agence France-Presse (AFP), Wounded flood trauma centre as Taliban attack City, 24.8.2014,
<http://www.afp.com/en/news/wounded-flood-trauma-centre-taliban-attack-afghan-city>

British Broadcasting Company (BBC) News, Profile: Afghanistan's President Hamid Karzai, 10.4.2014,
<http://www.bbc.com/news/world-asia-22612226>

British Broadcasting Company (BBC) News, Afghan elections: What is at stake in presidential vote, 7.7.2014,
<http://www.bbc.com/news/world-south-asia-26747496>

British Broadcasting Company (BBC) News, Afghan rivals Ashraf Ghani and Abdullah Abdullah differ on deal, 9.8.2014,
<http://www.bbc.com/news/world-asia-28724598>

Cable News Network (CNN), France pulls last troops from combat roles in Afghanistan, 20.12.2012,
<http://edition.cnn.com/2012/12/15/world/asia/afghanistan-france-troops/>

Cable News Network (CNN), UK formally ends combat mission in Afghanistan, 26.10.2014,
<http://edition.cnn.com/2014/10/26/world/asia/afghanistan-uk-combat-end/index.html>

Cable News Network (CNN), Operation Enduring Freedom Fast Facts, 27.10.2014,
<http://edition.cnn.com/2013/10/28/world/operation-enduring-freedom-fast-facts/>

The Diplomat, Afghan President Begins US Visit, 23.3.2015,
<http://thediplomat.com/2015/03/afghan-president-begins-us-visit/>

Gandhara RFE/RL, Is Faryan Province Quickly Slipping From Afghan Government Control?, 16.7.2015, <http://gandhara.rferl.org/articleprintview/27132093.html>

The Independent, Syria, Iraq... and now Afghanistan: Isis advance enters Helmand province for the first time, Afghan officials confirm, 13.1.2015,
<http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/syria-iraq-and-now-afghanistan-isis-advance-enters-helmand-province-for-the-first-time-afghan-officials-confirm-9974304.html>

Inter Press Service (IPS), Take Good News on Afghanistan's Reconstruction With a 'Grain of Salt', 19.6.2015,
<http://www.ipsnews.net/2015/06/take-good-news-on-afghanistans-reconstruction-with-a-grain-of-salt/>

Khaama Press, Explosion in capital Kabul injures 5 people, 14.7.2014,
<http://www.khaama.com/explosion-in-capital-kabul-injures-5-people-6400>

Khaama Press, Rocket lands in Kabul airport, no casualties reported, 16.7.2014,
<http://www.khaama.com/explosion-rocks-capital-kabul-no-casualties-reported-8321>

Khaama Press, Rocket lands near Iranian embassy in capital Kabul, 6.7.2014,
<http://www.khaama.com/rocket-land-near-iranian-embassy-in-capital-kabul-6518>

Khaama Press, Rockets land near Kabul airport, 24.6.2014,
<http://www.khaama.com/rockets-land-near-kabul-airport-6261>

Khaama Press, Rockets land near military academy in capital Kabul, 22.7.2014,
<http://www.khaama.com/rockets-land-near-military-academy-in-capital-kabul-6459>

Khaama Press, 16 militants join peace process in Herat province, 19.5.2014,
<http://www.khaama.com/16-militants-join-peace-process-in-herat-province-8113>

Khaama Press, 3 mine planters blown up by own explosives in Khost province, 28.6.2014,
<http://www.khaama.com/3-mine-planters-blown-up-by-own-explosives-in-khost-province-6297>
 28 (28)

Khaama Press, Three rockets land near Kabul airport, 3.7.2014,
<http://www.khaama.com/three-rockets-land-near-kabul-airport-8254>

Khaama Press, Two rockets land in international Kabul airport, 12.5.2014,
<http://www.khaama.com/two-rockets-land-in-international-kabul-airport-8063>

The New York Times, Afghan Presidential Rivals Finally Agree on Power-Sharing Deal, 20.9.2014,
http://www.nytimes.com/2014/09/21/world/asia/afghan-presidential-election.html?_r=0

news.com.au, Australian Defence Force accused of ignoring 'insider attack' threat from Taliban sleeper Sergeant Hekmatullah in Afghanistan, 25.9.2015,
<http://www.news.com.au/national/australian-defence-force-accused-of-ignoring-insider-attack-threat-from-taliban-sleeper-sergeant-hekmatullah-in-afghanistan/story-fncynjr2-1227543605513>

Pajhwok Afghan News, Background profile of Herat Province, 2014,
<http://www.elections.pajhwok.com/en/content/background-profile-herat-province-0>

South China Morning Post, Record number of Afghan police deaths in 13-year war as international combat mission prepares to leave, 28.12.2014,
<http://www.scmp.com/news/world/article/1670284/record-number-afghan-police-deaths-13-year-war-international-combat>

The Washington Post, Ghani, Abdullah sworn in as part of Afghanistan's power-sharing arrangement, 29.9.2014,
http://www.washingtonpost.com/world/afghanistans-new-president-hold-me-accountable/2014/09/29/Of229a14-47c0-11e4-b72e-d60a9229cc10_story.html

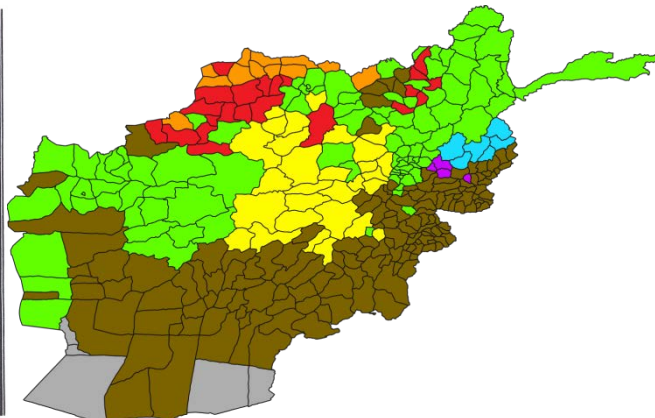
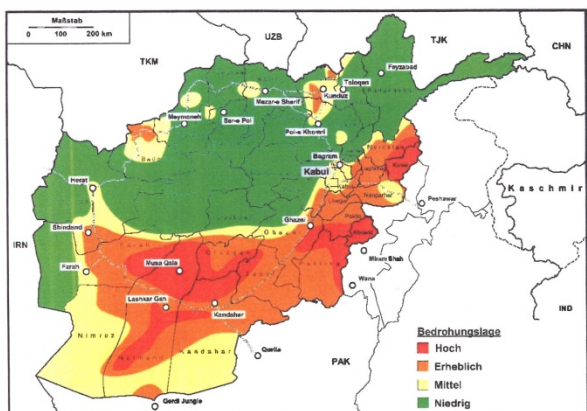
Yleisradio (YLE) Jäähyväiset Afganistanille, 2014,
http://yle.fi/uutiset/jaahyvaiset_afganistanille_-_asiantuntijoilta_tyly_arvio_naton_operaatiosta/7557575

Yleisradio (YLE), Menetetty maa, 2014,
http://yle.fi/uutiset/komentaja_kapinalliset_tuhonneet_suomen_avustuskohhteita_afganistanissa/7693123

Yleisradio (YLE), Yhdysvallat muutti suunnitelmaansa vetää joukkonsa pois Afganistanista, 25.3.2015,
http://yle.fi/uutiset/yhdysvallat_muutti_suunnitelmaansa_vetaa_joukkonsa_afganistanista/7888139?ref=leiki-uu

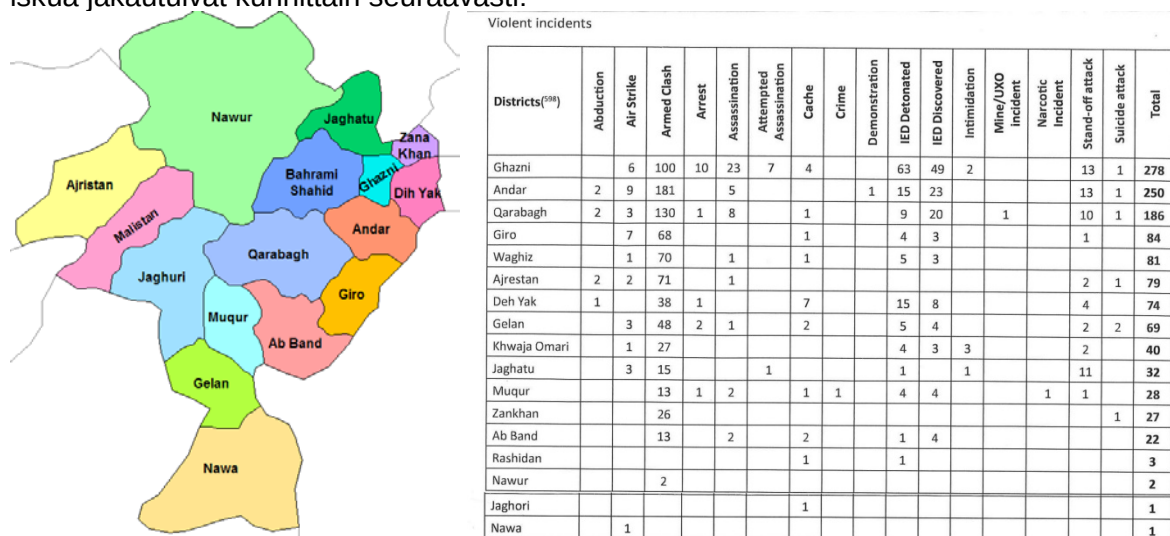
Liite 1: Jaghorin kevät

Hazarajatin kahden ydinläänin lisäksi hazarat muodostavat huomattavan väestönosan Ghaznisissa, Uruzganissa, Ghorissa, Wardakissa, Parwanissa, Baghlanissa, Sar-e Polissa, Samanganissa ja Balkhissa. Alkuperältään tuntematon saksalaiskartta Afganistanin jakautumisesta levottomampaan (punainen) ja rauhallisempaan (vihreään) osaan vastaa pitkälti kansallisuusjakoa Wikipedian kartassa:¹

Kaikista hazarakunnista ei ole väestötilastoja eikä tietoa kansallisuusjakaumasta. Ne muodostavat kahta pientä poikkeusta (Balkhin läänin Chahar Kint ja Ghaznin läänin Dih Yak) lukuun ottamatta maantieteellisesti yhtenäisen alueen.

Ghaznin läänissä hazaroiden ja tadhikkien yhteen laskettu osuus väestöstä on suunnilleen yhtä suuri kuin pataanien. Läänin 19 kunnassa EASOn tilastoimat 1257 poliittisen konfliktin aseellista iskua jakautuivat kunnittain seuraavasti:²

Luettelosta puuttuu hazarakunta Malestan, jossa ilmeisesti ei tilastoitu ainuttakaan iskua, sekä Jaghatusta (Bahrami Shahid) erotettu pataanikunta Khogyani (Wali Muhammed Shahid), joka ilmeisesti sisältyy taulukossa vielä Jaghatuun. Useimmat kunnat ovat vähintään 85 %:sti yhden kansallisuuden asuttamia. Levottomimmissa kunnissa, joissa oli 2,1-2,8 iskua 1000 asukasta koh- ti, oli tyypillisesti pataanienemmistö: Ajrestan, Giro, Zankhan, Waghiz ja Andar. Näyttäisi kuitenkin siltä, että Maahanmuuttoviraston linjauksessa, joka perustuu loppuvuoden 2010 tietoihin, rauhallisempien joukkoon luetut Khwaja Omarin kunta (2,2) ja Ghaznin kaupunki (1,8), joissa molemmis-

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/File:Map_of_Ethnic_Groups_in_Afghanistan_by_district.svg. Hazaroista yleensä kertoo tuore ruotsalainen Lifos-raportti "Temarapport Hazarer i Afghanistan", 28.8.2015, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=35510>

² https://en.wikipedia.org/wiki/File:Ghazni_districts.png (ennen vuoden 2005 kuntauudistusta); EASO s. 84-85

sa kansallisuudet jakautuvat tasaisemmin, kuuluivat vuonna 2014 levottomimpiin alueisiin. Keskitasoon 0,8-1,6 iskulla 1000 asukasta kohti kuuluivat mahdollisesti Khogyani sekä Deh Yak, Qarabagh, Gelan ja Ab Band, joista ainoastaan Qarabaghissa kansallisuudet jakautuvat tasaisesti ja muut olivat pataanikuntia; enintään 0,6 iskua 1000 asukasta kohti oli seuraavissa kunnissa: hazaroiden Jaghatu (vaikka siihen sisällytettäisiin Khogyani), pataanien Muqur, Rashidan ja Nawa sekä hazaroiden Nawur, Jaghori ja Malestan; näistä vain hazarakunnat oli Maahanmuuttoviraston linjauksessa luettu rauhallisimpaan joukkoon.

Jaghori (Jaghuri, Dzhaghori, جړوغاچ) on väkiluvultaan Afganistanin suurimpia kuntia, 12 vuotta sitten arviolta 200.000 hazaran mutta nykyisin jo yli 560.000 hazaran asuttama kunta, jonka keskusta on Sangemasha.³ Pitkään Jaghori säästyi kaikilta väkivaltaisuuksilta, mutta tammi-kuussa 2015 kymmenen Kabulista tai Ghaznista kotimatallaan ollutta jaghorilaista sai surmansa tienvarsipommin takia eteläisessä Gelanin naapurikunnassa.⁴ Zabulin läänissä Daeshiksi esittäytynyt, vierasta kieltä puhunut joukkio sieppasi yöllä 23.2. kokonaisen bussillisen, 31 Ghaznin hazaraa. Tämä lamaannutti matkustajaliikennettä niin, että bussilippujen hinnat putosivat puoleen tai jopa kolmannekseen. Taliban tuomitsi sieppauksen ja lupasi auttaa siepattujen vapauttamisessa. Siepatuista 19 vapautettiin vankien vaihdossa 11.5. Jaghorin alueella. Taliban kuitenkin pysäytti 15.3. Jaghorissa lyhyeksi aikaa kahdessa autossa Ghazniin matkustaneet hazarat, joista yksi jäi vangiksi.⁵ Huhtikuussa 4-5 ostosmatkalta palannutta hazaraa pysäytettiin ja mestattiin läheisessä Malestanin kunnassa, mistä epäiltiin Daeshia.⁶ Kevään kuluessa eri puolilta Ghaznia uutisoitiin myös tienvarsipommiin ajaneista siviileistä.

Elokuussa Jaghorissa jälleen murhattiin neljä ja siepattiin 12 hazaraa matkallaan Ghazniin.⁷

Jaghorilaisille oli presidentinvaalikampanjan aikana luvattu parannusta liikenneturvallisuuteen, josta he olivat jo pitkään valittaneet. Naapurialueilla tapahtuneista Talibanin ja sen kilpailijoiden yhteenotoista huolimatta Jaghori itse pysyi maanteitä lukuun ottamatta rauhallisena ja koulut avoimina.⁸ Jaghorissa järjestettiin kolmatta vuotta tyttöjen lento- ja koripalloturnauksia.⁹ Toisaalta avioeroa hakenut nainen valitti ihmisoikeusjärjestölle Kabulissa, ettei saanut avioeroa Jaghorin tuomioistumista.¹⁰

³ https://en.wikipedia.org/wiki/Jaghori_District, http://www.triposo.com/poi/T_2d91778eb52f, http://www.afghan-bios.info/index.php?option=com_afghanbios&id=738&task=view&total=3197&start=1242&Itemid=2; vrt. kuvia orpotyttö-kodista (<http://afghanistanhilfe.org/galerie/fotos/?galerie=549>) ja laajalti alueen ulkopuolellakin tunnetusta sairaalasta (<http://afghanistanhilfe.org/galerie/fotos/?galerie=537>) ympäristöineen

⁴ Hazara People International Network 24.1.2015, <http://www.hazarapeople.com/2015/01/24/nine-hazara-passengers-killed-by-taliban/>; The Kabul Times 24.1.2015, <http://thekabultimes.gov.af/index.php/newsnational/5568-danesh-condoles-martyrdom-of-8-civilians-in-jaghori-district.html>; Markezi Press 1.2.2015, <http://markazipress.com/en/civilians-demonstrated-jaghori/>

⁵ Khaama Press 15.3.2015, <http://www.khaama.com/9-civilians-freed-by-kidnappers-in-ghazni-3009/print/>; Bokhdi News Agency 18.3.2015, <http://www.bokhdinews.af/english/internal/10283-Protestors-we-want-immediate-release-of-31-abducted-passengers>; The National 22.3.2015, <http://www.thenational.ae/world/central-asia/fearing-isil-afghanistans-shiites-seek-help-from-former-foes>; Gandhara RFE/RL 11.5.2015, <http://gandhara.rferl.org/articleprintview/27010279.html>

⁶ Khaama Press 17.4.2015, <http://www.khaama.com/militants-behead-4-abducted-civilians-in-ghazni-province-1007>; AFP 17.4.2015, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/five-abducted-shiites-beheaded-afghanistan-officials>

⁷ Reuters 12.8.2015, <http://www.reuters.com/article/2015/08/12/us-afghanistan-kidnapping-idUSKCN0QH14W20150812>. Tuore Lifos-kooste Kabul ja Ghazniin välisen matkustamisen vaihtoehtoista on Ruotsissa laadittu "Fråga-svar - Afghanistan. Resväg mellan Kabul och Ghazni", 3.9.2015, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=42459>

⁸ Saksalaisraportti lokakuulta 2014 (http://www.fk-afghanistan.de/files/FKA-Reisebericht_Kabul2014_kurz.pdf)

⁹ Paiwandgah 22.1.2015, <http://paiwandgah.af/girls-from-ghazni-defy-norms-in-the-volleyball-court/>

¹⁰ IWPR 15.9.2015, <https://iwpr.net/global-voices/divorce-rights-still-elusive-afghan-women>

Liite 2: Tiivistelmä

EASO on ensimmäisessä Afganistanin-turvallisuuskatsauksessaan tammikuussa 2015 suhteuttanut vuoden 2014 (viimeisiä kuukausia lukuun ottamatta) poliittisen konfliktin ”iskujen” lukumäärät Afganistanin läänien tai maakuntien ja osin pienempienkin aluehallinnollisten yksiköiden oletettuun väkilukuun (tarkkoja tietoja ei ole olemassa). Siten se on voinut luokitella väkivaltaisuuksiltaan intensiivisimmiksi seuraavat alueet:¹¹

Kunar	kuuluu Itä-Afganistaniin	3,2 iskua 1000 asukasta kohti
Nangarhar	kuuluu Itä-Afganistaniin	1,9 iskua 1000 asukasta kohti
Helmand	kuuluu Etelä-Afganistaniin	1,9 iskua 1000 asukasta kohti
Khost	kuuluu Kaakkois-Afganistaniin	1,5 iskua 1000 asukasta kohti
Paktika	kuuluu Kaakkois-Afganistaniin	1,5 iskua 1000 asukasta kohti
Kandahar	kuuluu Etelä-Afganistaniin	1,2 iskua 1000 asukasta kohti

Maahanmuuttovirasto on katsonut näiden lisäksi turvattomimmiksi Uruzganin sekä osan Ghaznistä. Uruzgan luetaan Etelä- ja Ghazni Kaakkois-Afganistaniin. Uruzganissa oli EASOn tilastossa 0,7 iskua 1000 asukasta kohti, Ghaznissa 1,1 iskua 1000 asukasta kohti.

EASOn tilastossa Afganistanissa tehtiin tarkastelujaksolla 1.1-31.10.2014 kaikkiaan 18.443 iskua, joihin kuoli UNAMAN mukaan koko vuoden 2014 kuluessa 3699 afgaania. Poliittisen konfliktin kuolleisuus oli 12:100.000 asukasta kohti ja yhtä uhria kohti tehtiin viisi iskua.

UNAMAN puolivuotisraportin mukaan 1.1.-30.6.2015 poliittisen väkivallan uhreina menehtyi 1592 afgaania. Kahdeksasta suuralueesta neljässä siviilikuolleisuus väheni ja neljässä lisääntyi edellisen vuoden alkupuoliskosta. Siviilikuolleisuus väheni Etelä-Afganistanissa, mutta lisääntyi Itä-Afganistanissa 11 % ja Kaakkois-Afganistanissa 24 %, joten tarkemman tilaston puuttuessa on oletettava, että Uruzgan olisi entisestäänkin rauhoittunut, mutta muissa mainituissa lääneissä tehtiin 1,1-3,6 iskua 1000 asukasta kohti.

UNAMAN mukaan Kaakkois-Afganistania suurempi siviilikuolleisuuden kasvu on tapahtunut vain Koillis-Afganistanissa (75 %), mutta tämän alueen neljästä läänistä ainoastaan Kunduzissa tehtiin EASOn mukaan 0,6 iskua viime vuonna ja siitä päätellen tänä vuonna 1,0 iskua 1000 asukasta kohti.

Iskujen laadussa ja siviilikuolleisuudessa voi olla alueellisia eroja, mutta ne jäävät joka tapauksessa siihen virhemarginaaliin, joka muodostuu tarkempien tilastojen puutteesta, uhanalaisten henkilöiden henkilökohtaisista ominaisuuksista, vuodenaikojen vaihtelusta ja muista kuin poliittisista riskeistä.

¹¹ EASO s. 33 kartta 9. Vielä tarkempi (piiri)kuntakohtainen jaottelu on pohjana s. 32 kartassa 7, joka laskee iskujen sijasta siviiliuhrit mutta ei heidän osuuttaan väkiluvusta. EASOn raportin taulukoiden täsmälliset luvut perustuvat Belgian tiedonhankintamatkalla Kabulissa lokakuussa 2014 tavatun länsimaisen turvallisuusvirikailijan ilmoitukseen. UNAMAN vuosi- ja puolivuotisraporteissa tietoja ei ole eritelty yhtä tarkkaan.

Liite 3: Afganistanin Däesh ja Khorasanin emiraatti

Afganistanin sisällissodan historia näyttää tehneen täyden kierroksen kun Taliban (myös Taleban, "Opiskelijat") -kapinallisten joukossa on noussut esiin uusi haastaja, Däesh (engl. Daesh ym.), joka vaatii Afganistania liittymään laajempaan islamistiseen utopiaan, kalifaattiin. Uusi kapinaliike kapinoi myös muita kapinallisia vastaan ja haastaa al-Qaidan maailmanlaajuisena kattojärjestönä. Tästä on aiheutunut paljon hämmennystä ja ristiriitaisia ennusteita.

Taustaa

Tutkijat ovat jo vuosia kiistelleet siitä, onko Taliban-liikkeellä ollut toimivaa keskusjohtoa syksyn 2001 jälkeen, jolloin se joutui vetäytymään Afganistanin kaupungeista, vai esiintyvätkö toisistaan riippumattomat paikalliset ryhmät Talibanin nimissä verhotakseen järjestäytyneen rikollisuuden intressit (ase- ja huumekaupan, suojelurahan keruun) nimelliseen ideologiaan. Jälkimmäinen teoria on saanut vahvistusta kesällä 2015 paljastuneesta Taliban-johtajan molla Omarin kuolemasta, joka oli tapahtunut jo kolmatta vuotta aiemmin, sikäli kuin siihenkään tietoon voi luottaa. Talibanin nimissä esiintyneille komentajille ja rauhanneuvottelijoille sekä keskusjohdon viestejä välittäneille asiamiehille oli noloa vastata kysymyksiin, kuka oli heitä johtanut viime vuosina ja onko edes uusi johtaja elossa. Omarin seuraajaksi valittiin 29.7. molla Akhtar Mansur,¹ mutta pian järjestön sisäisestä valtataistelusta tuli julkista ja eräät ryhmät julistautuivat virallisestikin riippumattomiksi. Syksyllä 2015 uutisoitiin jo laajalti Taliban-ryhmien keskinäisistä kahakoista ja Däeshin noususta Talibanin rinnalle tärkeimpänä kapinallisliikkeenä.

Däesh (tarkemmin DäE'Sh, Dal'Sh) on arabiankielinen lyhenne sanoista, jotka tarkoittavat "Irakin ja Syyrian islamilainen valtio" (loppu-sh johtuu sanasta Sham, joka tarkoittaa Damaskoksen kaupunkia ja sitä ympäröivää muinaista maakuntaa, eurooppalaisten Syyriaa, mutta koska se oli nykyistä Syyrian valtiota suurempi, siitä on joskus käytetty myös laveampaa nimitystä Levantti) eli englanninkielisen ISIS- tai ISIL-lyhenteen viimeistä kirjainta. Omassa retoriikassaan Däesh puhuu koko muslimimaailman kattavasta kalifaatista, jossa muinainen Khorasan (nykyinen Afganistan ja osia naapurimaista) muodostavat vain yhden maakunnan. Afganistanin Däesh on siten vielä Talibaninakin selvemmin epämääräinen ja mediavetoinen yhteisnimitys maantierosvoille, jotka eivät välttämättä ota käskyjä vastaan Syyriasta, eivät tunne "islamilaisten valtion" tai "kalifaatin" hallintorakenteita, eivät pidä puoluekokouksia eivätkä noudata mitään ylhäältä annettuja sääntöjä. On kuitenkin väitetty, että joukko ulkomaalaisia, jotka muodostivat syksyyn mennessä puolet arviolta tuhannen miehen joukosta, olisi saanut afgaanit oppivaisiksi maksamalla taistelijoille kymmenkertaista palkkaa Talibanin verrattuna, 700 US\$ kuukaudessa.²

Däeshin levinneisyys Afganistanissa

Däeshin kerrotaan hirttäneen vuoden 2014 lopulla tusinan verran Taliban-komentajia Nuristanissa.³ taistelijoita havaittiin tammikuuhun 2015 mennessä ensin Farahin läänissä, jossa Afganistanin armeija ilmoitti kuljeskelleen ainakin 70 miestä, joukossaan 13 "arabia, kurdia ja tshetsheeniä" (afgaaniviranomaisilla on ollut tapana luetella tshetsheenit "yms."-ilmaisun korvikkeena luetteloidaan ulkomaisista taistelijoista, vaikkei näistä ole milloinkaan saatu konkreettista näyttöä). Helmikuuhun mennessä taistelijoita nähtiin Helmandissa, Zabulissa, Ghaznissa, Faryabissa, Kunduzissa, Parwanissa ja Logarissa. Däeshin afgaanijohtaja oli aluksi huhujen mukaan Abdulrahim Muslim Dost, mutta 26.1. Khorasanin kuvernööriksi julistettiin entinen Pakistanin Taliban-

¹ Bette Dam: "Mullah Akhtar Mansoor: Taliban's new leader has reputation for moderation" (The Guardian 1.8.2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/jul/30/mullah-akhtar-mansoor-talibans-new-leader-has-a-reputation-for-moderation>). Mielenkiintoinen on väite uuden Taliban-johtajan maltillisuudesta ja valmiudesta rauhaan jo 2001, vaikka tällaiset ovat usein toimittajien toiveajattelua.

² "ISIL and the Taliban" (Al Jazeera 1.11.2015, <http://www.aljazeera.com/programmes/specialseries/2015/11/islamic-state-isil-taliban-afghanistan-151101074041755.html>), Najibullah Quraishin ja Jamie Doranin 47.45 minuutin video!

³ "ISIL and the Taliban"; kuvaus muistuttaa suuresti Talibanin omaa myyttistä esiinmarssia Kandaharissa 20 vuotta aiemmin ja vaikuttaa siltä, että Däesh haluaisi esiintyä samalla tavalla korruptionvastaisena nuorekkaana voimana.

sisarjärjestön ”emiiri” Hafez Saeed Khan, varamiehenään Abdulrauf Khadim, joka oli 2007 vapautettu Guantanamo vankilasta mutta ilmeisesti surmattiin tammi-helmikuun vaihteessa 2015 Helmandissa.⁴

Todellisuudessa on mahdotonta arvioida uskottavasti Däeshin taistelijoiden määrää tai nimetä muita kuin itse itsensä ilmoittaneita paikallisia johtajia. Däeshille uskollisuutta vannoneisiin entisiin Taliban-komentajiin luetaan nykyisin molla Rasul ja uzbekeista koostuva ”Uzbekistan islamilainen liike” (engl. IMU).⁵ Rasul on kuitenkin kiistänyt väitteen ja selittänyt edustavansa ”Afganistanin islamilaisen emiraatin korkeaa neuvostoa”.⁶

Däesh on markkinoinut itseään TV:stä ja Internetistä tutuilla mestausvideoilla, jotka ovat suuresti järkyttäneet afgaaneja. Jopa Talibanin kannattajat ovat tuominneet Däeshin julmuudet ja kyläpäälliköt ovat kääntyneet Talibanin puoleen vaatien toimia Däeshiä vastaan. Koska Taliban on vuosien ajan yrittänyt voittaa väestöä (myös perinteisesti epäluuloisia hazaroita) puolelleen lupaamalla aiempaa suvaitsevaisempaa asennetta, järjestystä ja oikeudenmukaisuutta, Talibanin on nyt taisteltava Däeshiä vastaan varjellakseen reviiriään. Tällaisissa kahakoissa Taliban torjui Däeshin joukot Farahissa touko-kesäkuun vaihteessa 2015, mutta samanaikaiset taistelut Nangarharissa jättivät Däeshin vahvoin aseisiin.⁷ Syyskuussa Däeshin uutisoitiin toimivan 25 läänissä, mutta lähteenä käytetty YK-raportti itse asiassa arvioi ”lähes 70” taistelijan tulleen Afganistaniin, jossa heidät oli ”nähty” 25 läänissä, ja analyytikko Nasrullah Stanekzai arveli koko ryhmää Pakistanin turvallisuuspalvelun kulissiksi.⁸ Syksyllä Däeshin vahvimaksi tukialueeksi ilmoitettiin Kunar.⁹

Hazarasiappaukset ja -murhat

Syyrian ja Irakin joukkomurhia jäljittelevä Däesh (monien afgaanien mukaan sen murhamiesten täytyy olla arabeja tai muita ulkomaalaisia) on lietsonut sunnien vihaa ja halveksuntaa shioja kohtaan. Afganistan ei kuitenkaan ole Irak tai Syyria, joissa sunniväestö tuntee jääneensä poliittisen vallan ulkopuolelle. Afganistanissa shiit samaistetaan hazaroihin, jotka ovat tunnistettavissa mongolipiirteidensä perusteella, ja joihin kohdistui väkivaltaisuutta viimeksi 1990-luvulla (muut shiaryhmät ovat Afganistanissa huomattavasti vähälukuisempia ja vaikeammin tunnistettavissa). Taliban-hallinnon kukistumisen jälkeen syksystä 2001 Afganistanin hallituksessa, viranomaisissa, turvallisuusjoukoissa ja liike-elämässä ovat kaikki kansallisuudet olleet edustettuina. Hazarat ovat yhä tyypillisesti köyhää väestöä, mutta heidän asuttamansa vuoristoiset syrjäseudut ovat saaneet nauttia suhteellisesta rauhasta ja kansainvälisen kehitysyhteistyön tuomasta olojen kohentumisesta. Siksi muutamat näyttävät hazaramatkustajien sieppaukset maanteilla ja mestaukset Däeshin nimissä ovat aiheuttaneet hazaroissa suurta järkytystä. Hallitukselta on vaadittu parempaa tieturvallisuutta. Ulkomaalaisille uutisoinnissa on painotettu uskontoa, koska ”shiit” tunnetaan paremmin kuin ”hazarat” ja rinnastus Lähi-itään tuntuu selittävän ongelmaa. Todellisuudessa ei kuitenkaan vielä tiedetä, onko väkivaltaisuuksien kohdistuminen hazaroihin ollut sattumaa ja

⁴ Franz J. Marty: ”The Looming Specter of Daesh in Afghanistan - Is Daesh a threat to Afghanistan, or do they just have a good public relations strategy?” (9.2.2015, <http://www.foreignpolicy.com/2015/02/09/the-looming-spectre-of-daesh-in-afghanistan/>); Lähi-idässä tshetsheeneiksi kutsutaan erään käsityksen mukaan kaikkia venäjää puhuvia entisen Neuvostoliiton kansallisuuksia (”Jihadistikouluttaja paljastaa: Venäjältä tulleet aiheuttaneet ongelmia ISIS:lle”, Verkkouutiset 19.11.2015, <http://www.verkkouutiset.fi/ulkomaat/Ex%20ISIS%20kouluttaja%20etninen%20kahakointi-43350>, lähteenään Däeshin entisen jäsenen haastattelu, Michael Weiss: ”How ISIS Picks Its Suicide Bombers”, The Daily Beast 16.11.2015, <http://www.thedailybeast.com/articles/2015/11/16/how-isis-picks-its-suicide-bombers.html>)

⁵ ”Breakaway Faction Challenges New Taliban Leadership” (RFE/RL 9.11.2015, <http://www.rferl.org/articleprintview/27354221.html>)

⁶ ”Afghan Taliban Splinter Group's New Chief Backs Islamic State's 'Brothers' - But Only Abroad” (RFE/RL 8.11.2015, <http://www.rferl.org/articleprintview/2735225.html>)

⁷ ”Taliban, Daesh militants clash in Afghanistan” (Al-Bawaba 2.6.2015, <http://www.albawaba.com/news/taliban-daesh-militants-clash-afghanistan-702150>); ”ISIL and the Taliban”

⁸ Som Patidar: ”U. N. Report Says ISIS Has Presence In 25 Afghan Provinces” (HNGN 27.9.2015, <http://www.hngn.com/articles/133896/20150927/u-n-report-isis-presence-25-afghan-provinces.htm>)

⁹ ”ISIL and the Taliban”

tarkoituksena vauhdittaa lunnasrahojen maksamista siepatuista haluavatko jotkut tosiaan muuntaa konfliktia uskonsodaksi.

Esimerkiksi Ghaznin läänin Jaghorin hazarakunta oli pitkään säästynyt kaikilta kohdistetuilta väkivaltaisuuksilta (satunnaisia tienvarsipommien yms. uhreja on toki ollut), mutta yöllä 23.2.2015 Zabulin läänissä Däeshiksi esittäytynyt, vierasta kieltä puhunut joukkio sieppasi kokonaisen bussillisen, 31 Ghaznin hazaraa. Tämä lamaannutti matkustajaliikennettä niin, että bussilippujen hinnat putosivat puoleen tai jopa kolmannekseen. Taliban tuomitsi sieppauksen ja lupasi auttaa siepattujen vapauttamisessa. Siepatuista 19 vapautettiin vankien vaihdossa 11.5. Jaghorin alueella.¹⁰ Huhtikuussa 4-5 ostosmatkalta palannutta hazaraa pysäytettiin ja mestattiin läheisessä Malestanin kunnassa, mistä epäiltiin jälleen Däeshia.¹¹

Sieppausmurhia tapahtui myös Saripolin läänissä huhtikuussa, jolloin murhattiin yhdeksän hazaramiestä ja vangittiin kahden viikon ajaksi 11 hazaramiestä; heinäkuussa murhattiin 14 bussilla matkustanutta hazaraa.¹²

Elokuussa Jaghorissa jälleen murhattiin neljä ja siepattiin 12 hazaraa bussimatallaan Ghazniin, mutta samoihin aikoihin vapautettiin 17 muutamaksi päiväksi Jaghorin ja Qarabaghin alueilta siepattua bussimatikustajaa.¹³ Koska osa siepatuista hazaroista oli yhä kadoksissa, hazarat sieppasivat kustoksi pataaneja, mutta sopimuksen toivossa vapauttivat nämä marraskuussa; seuraavana päivänä Zabulin läänistä löytyi kuitenkin kahden elokuussa siepatun jaghorilaisperheen - kaksi miestä, kaksi naista ja tyttö - sekä kahden myöhemmin siepatun hazaramiehen ruumiit, joiden hautajaisista tuli hazaroiden suurmielenosoitus keskushallinnon voimattomuutta vastaan; huhun mukaan Taliban olisi hazaroita hyvitteläkseen hirttänyt murhaajat, 7-8 Däeshin uzbekkitaistelijaa (kiitokseksi avustaan Taliban on saanut taistelijoilleen hoitoa Jaghorin sairaalassa).¹⁴ Muutamaa päivää myöhemmin Taliban ilmoitti saaneensa ulkomaalaisista taistelijoilta seitsemän panttivankeja, joiden arveltiin kuuluneen keväällä siepattuihin bussimatikustajiin, ja jotka Taliban ilmeisesti

¹⁰ "9 abducted civilians freed by kidnappers in Ghazni" (Khaama Press 15.3.2015, <http://www.khaama.com/9-civilians-freed-by-kidnappers-in-ghazni-3009/print/>; "Protestors: we want immediate release of 31 abducted passengers" (Bokhdi News Agency 18.3.2015, <http://www.bokhdinews.af/english/internal/10283-Protestors-we-want-immediate-release-of-31-abducted-passengers>; "Fearing ISIL, Afghanistan's Shiites seek help from former foes" (The National 22.3.2015, <http://www.thenational.ae/world/central-asia/fearing-isil-afghanistans-shiites-seek-help-from-former-foes>; "Hazara Hostage Exchange Disputed In Afghanistan" (Gandhara RFE/RL 11.5.2015, <http://gandhara.rferl.org/articleprintview/27010279.html>

¹¹ "Five abducted Shiites beheaded in Afghanistan: officials" (AFP 17.4.2015, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/five-abducted-shiites-beheaded-afghanistan-officials>; "Militants behead 4 abducted civilians in Ghazni province" (Khaama Press 17.4.2015, <http://www.khaama.com/militants-behead-4-abducted-civilians-in-ghazni-province-1007>)

¹² "Afghan Killings Highlight Risks to Ethnic Hazaras"

¹³ "Gunmen kidnap 12 minority Hazaras in east Afghanistan" (Reuters 12.8.2015, <http://www.reuters.com/article/2015/08/12/us-afghanistan-kidnapping-idUSKCN0QH14W20150812>); (Tolo 15.8.2015, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/20907-ghazni-hostages-released>) Tuore Lifos-kooste Kabul ja Ghaznin välisen matkustamisen vaihtoehtoista on Ruotsissa laadittu "Fråga-svar - Afghanistan. Resväg mellan Kabul och Ghazni", 3.9.2015, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=42459>

¹⁴ "Beheaded bodies of Jaghori residents on way to Ghazni" (Pajhwok 9.11.2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/11/09/beheaded-bodies-jaghori-residents-way-ghazni>); "Taliban violence reaches new peak after Hazara murders" (The Observers 11.11.2015, <http://observers.france24.com/en/20151111-taliban-murder-women-children-hazara>); "Afghan President Urges Unity After Protest Over Beheadings Turns Violent" (Gandhara RFE/RL 11.11.2015, <http://gandhara.rferl.org/articleprintview/27358389.html>); "Afghanistan: Protesters, president in talks after civilians beheaded by Daesh" (Al Bawaba 12.11.2015, <http://www.albawaba.com/news/afghanistan-protesters-president-talks-after-civilians-beheaded-daesh-767314>). Uutisissa kerrottiin ristiriitaisesti siitä, oliko ruumiit löydetty 7.11. vai uhrin mestattu 8.11. ja oliko sieppaus tapahtunut kuu-kautta vai puoli vuotta aiemmin. Ville Similän artikkelissa "Vainottu vähemmistö pakenee Afganistanista" (HS 11.11.2015, <http://www.hs.fi/ulkomaat/a1447140754471>) annetaan ymmärtää Reutersin tietojen perusteella, että murhat olisivat tapahtuneet hiljattain ja uhreista kolme olisi ollut lapsia; "Afghan Killings Highlight Risks to Ethnic Hazaras" (Human Rights Watch 13.11.2015, http://www.ecoi.net/local_link/315034/439717_en.html) ajoitti murhat tapahtuneiksi vasta 9.11. ja sisällytti uhreihin kaksi tyttöä. HRW:n uutisartikkeli vihjaa murhiin syylliseksi Däeshin tukeman molla Abdulmanan Niazin, jonka vastuulla oli elokuun 1998 hazarajoukkomurha.

aikoi vapauttaa;¹⁵ toisen uutisen mukaan vapautettuja oli kahdeksan ja heidät vapautti Afganistanin turvallisuuspalvelu.¹⁶

Mahdollisia vaikutuksia maastamuuttoon

Nähtäväksi jää, pystyvätkö Afganistanin hallitus ja Ghaznin paikallishallinto - mahdollisesti sovuksa Talibanin uuden johdon ja Ghaznin pataaniheimojen kanssa - palauttamaan maantieverkoston ja etenkin Kandaharin-Kabulin kehätien (joka on ollut syksyllä ajoittain useampia päiviä katkaistuna)¹⁷ turvallisuuden. Sitä odotellessa Däeshin toiminta ja huhujen paisuttama imago vaikeuttaa liikkumista esimerkiksi Jaghorista ulkomaailmaan. Samanaikaisesti kansainvälisten toimijoiden vetäytymisen aiheuttama työttömyys ja Euroopan pakolaiskriisi houkuttelevat afgaaneja pakenemaan alueilta, joilla sinänsä olisi yhä yhtä turvallista kuin aiemminkin. Iranissa oleskelevia afgaaneja, joiden parissa shiialaiset hazarat ovat perinteisesti yliedustettuina, houkuttelee Eurooppaan myös Syyrian sota. Iran nimittäin värvää afgaaneja Fatemiun-divisioonaan (lashkar, johon kuuluu yleensä 10.000-12.000 miestä) taistelemaan Assadin hallinnon puolesta Syyriassa. Sotilas saa kuukausipalkan lisäksi lupauksen oleskeluluvasta. Fatemiun-divisioona koostuu periaatteessa vain ulkomaalaisista vapaaehtoisista, mutta joukkoon on ilmoittautunut myös afgaaneiksi tekeytyneitä Iranin kansalaisia. Sen komentaja Reza Khavari kaatui lokakuussa.¹⁸ Iran värvää myös vankilassa olevia afgaaneja.¹⁹ Sotilaskarkurit ja mahdollisesti myös täysinpalvelleet afgaanit saatavat Iraniin saati Afganistaniin paluun sijasta suunnata Venäjälle tai Turkkiin ja muualle Eurooppaan. Toisaalta Iran saattaa myös lähettää hazarasotilaat takaisin Afganistaniin taistelemaan Däeshiä vastaan (Iranin tiedetään jo aseistaneen Talibania)²⁰, jolloin konflikti voi Afganistanissa-kin laajeta uskonsodaksi, jota se ei vielä ole.

¹⁵ "Taliban receive seven hostages from foreign terrorists in Ghazni, report" (The Frontier Post 10.11.2015, <http://www.thefrontierpost.com/article/351243/taliban-receive-seven-hostages-from-foreign-terrorists-in-ghazni-report/>); Khaama Pressin välittämä uutinen mainitsee panttivangit nimeltä.

¹⁶ "Afghan Spy Agency Frees Eight Kidnapped Hazaras" (RFE/RL 10.11.2015, http://www.ecoi.net/local_link/314740/439385_en.html)

¹⁷ "Commuters in trouble as Taliban roadblock continues" (Pajhwok 14.10.2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/10/14/commuters-trouble-taliban-roadblock-continues>)

¹⁸ Saeed Kamali Dehghan: "Afghan refugees in Iran being sent to fight and die for Assad in Syria" (The Guardian 5.11.2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/nov/05/iran-recruits-afghan-refugees-fight-save-syrias-bashar-al-assad>)

¹⁹ "Temarapport: Afghaneer i Iran" (Lifos 17.11.2015, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=36228>), s. 19-20 lähteenään Syrian Human Rights Committee: "Foreign Militias in Syria: International Disregard and Sectarian Mobilisation" (21.4.2015, <http://www.shrc.org/en/?p=24862>)

²⁰ "Strange Bedfellows: Iran, Afghan Taliban Join Hands Against IS" (Gandhara RFE/RL 20.11.2015, <http://gandhara.rferl.org/content/afghanistan-taliban-iran-alliance-against-the-islamic-state/27373234.html>)